

Тези виступів учасників Громадянської Асамблеї України ДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ДЕРЖАВНОЇ КРИЗИ

Алла Тютюнник,
президент Херсонського обласного
Фонду милосердя та здоров'я,
член оргкомітету ГАУ.

Тези до виступу на відкритті III Громадянської Асамблеї України

Вітаю всіх учасників з відкриттям III Громадянської Асамблеї України. Три роки поспіль ми – громадські лідери – збираємося і гуртом працюємо для того, щоб сформулювати й донести до влади наші вимоги: якою має бути держава Україна, які кроки для цього готові зробити ми, які кроки мусить зробити влада.

Згадаймо: на минулих ГАУ ми говорили владі про те, що в країні – перманентна криза, і попереджали про наслідки. Ми пропонували конкретні кроки для виходу з політико-правової кризи. Влада нас не почула. І цього разу ми змушені говорити іще й про соціально-економічну кризу. Цього разу ми мусимо разом визначити: які дії нам потрібно вчинити, аби влада, нарешті, вступила в діалог з громадськістю й почала виконувати те, чого давно вимагає громадськість України?

Тому нинішня Асамблея називається:

“Дія громадянського суспільства в умовах державної кризи”.

Перед тим, як ми приступимо до роботи, я, за дорученням оргкомітету ГАУ, нагадаю основні теми, які ми обговорювали впродовж року, і пропозиції, які найчастіше звучали і на засіданнях оргкомітету, і на регіональних “круглих столах”.

1. Як має діяти громадський сектор в умовах соціально-економічної кризи?

Більшість громадських організацій визначили: зараз важливо допомогти людям виживати в умовах кризи. Задля цього НУО можуть діяти як самостійно, так і разом з бізнесом та владою: розробляти антикризові стратегії поведінки людей і поширювати їх, створювати мережі самопомочі серед населення та розвивати волонтерство, розробляти і втілювати добродійні акції, створювати дисконтні спілки (члени спілки за дисконтними картками, які є водночас і членськими квитками організації, отримують суттєві знижки в магазинах, подібні проекти з 2002 року успішно здійснюються молодіжною організацією “Веди Рун” в місті Торез Донецької області та Фундацією імені князів-благодійників Острозьких у Рівному).

Інший напрямок роботи – знаходити й застосовувати дієві важелі примусу влади до діалогу з громадськістю і відкритості. Бо вже багато років немає прозорості в тому, що робить влада. Ті статистичні дані, які нині “гуляють” в ЗМІ, не мають нічого спільного з реаліями. (Наприклад, сайт Херсонської міськради – слів багато, інформації – нуль).

Влада обіцяла в період кризи громадські роботи – де вони?

Молоді креативні люди можуть генерувати антикризові ідеї – треба їх заохочувати і підтримувати. Наприклад, непогана ідея – ліквідувати ДУСю, особисті авто чиновників, скоротити в 2 рази штати держапарату – це дало б чималу економію державних коштів.

2. Як має діяти громадський сектор в умовах політико-правової кризи?

Хто знає: про що думають наші політики, коли вимовляють слово “демократія”? Це – загадка, бо те, що вони роблять (політичний процес), дуже далеке від демократії. Ідея розвитку громадянського суспільства у свідомості політиків ніяк не пов’язана з ідеєю держави. На першій Асамблеї 2007 року і на другій 2008 року ми говорили: потрібно змінити виборче законодавство, вибори мають бути за змішаною системою, списки мають бути відкритими. Політики нас не почули. Отож сьогодні наше завдання – знайти більш дохідливі способи розтлумачування владі прописних істин про те, що таке демократія і як вона має працювати.

Політики не розуміють, що не буде працювати економіка, якщо не буде громадянського суспільства. І влада досі не зробила жодних кроків, аби створити правові умови для розвитку

громадянського суспільства в Україні. Громадянське суспільство у нас розвивається не завдяки підтримці, а – всупереч спротиву державної машини.

Багато років ми моніторимо дії влади, сигналимо їй про те, що вона робить неправильно та шкідливо для суспільства, складаємо рекомендації, як покращити ситуацію. Не можна сказати, що не було жодних реакцій – згадаймо президентські слухання, прем'єрські слухання. Та результатів від них – нуль. Трохи більше результатів від деяких Громадських рад при деяких державних структурах (далеко не всіх!), але ті маленькі позитивні успіхи – поодинокі й недостатні для того, щоб змінити політичну ситуацію в державі.

Сьогодні ми знову зібралися, щоб вирішити, як ми маємо діяти, аби примусити владу почути й виконати наші вимоги.

Якщо ж і цього разу влада нас “не почує” – будемо доводити результати моніторингів її дій до європейських інституцій.

3. Як має діяти громадський сектор в умовах Конституційної кризи?

Ми маємо донести до влади та суспільства: коли йдеться про зміни в Конституції, то мова йде не про декоративний “ремонт”, а про переустановку суспільного договору – про кардинальні зміни в політичному режимі.

І це не є справою політиків і вчених. Бо якщо це робитимуть політики, то вони наймуть справді найкращих вчених і заплатять їм великі гроші, аби ті переписали Конституцію “під них” – раз і назавжди, безповоротно. І цього не можна допустити.

Автором суспільного договору має бути народ. І тому потрібні народні вибори, на яких на мажоритарній основі будуть обрані авторитетні люди, яким довіряє суспільство. І це не обов'язково мають бути вчені, але обов'язково – представники народу, які погодяться виконати цю роботу без жодної вигоди для себе і 10 років по тому не матимуть права обиратися у владу. Ми говорили про і позаминулого року, і минулого, - нас не чули. Але в останні місяці про це вже починають говорити і деякі політики. Це вселяє надію.

На закінчення за дорученням оргкомітету і учасників регіональних “круглих столів” хочу нагадати: Громадянська Асамблея України не підтримує ні окремих політиків, ні окремі партії, і створена вона не під вибори і не для лукавих політичних ігор, а – для утвердження і розвитку громадянського суспільства в Україні. ГАУ – це навіть не організація, а спільний майданчик для напрацювання ідей і узгодження дій однодумців, це – спільний горизонт для НУО.

Бажаю усім нам плідної роботи.

Секція 1

Ганна Голубовська-Онісімова, ВЕГО «МАМА-86»

Зроби сам та навчи сусіда, створи дорадчий центр і розповсюдь інформацію та практику.

Глобальна економічна криза пов'язана з надмірним споживанням природних ресурсів. В Україні, економічна криза долучилася до тривалої політичної кризи та кризи державного управління.

Криза – це найбільш слухний момент для усвідомлення громадянами України нерозривного зв'язку між екологічно безпечним і економічно вигідним, а також значення громадянських ініціатив. Наше житло – це величезне поле для антикризових конструктивних дій як на рівні державної та місцевої політики, так і для громадянського суспільства та кожного громадянина.

У побуті великих міст, які є найбільшими споживачами енергії, ми всі залежимо від централізованого енерго- та водопостачання. Ціна комунальних послуг сьогодні, навіть, якщо відповідає купівельній спроможності пересічного українця, зовсім не відповідає витратам на вироблення цієї енергії чи забезпечення певною кількістю води та послугами каналізації чи видалення твердих побутових відходів.

В умовах сьогодення близько 25% всіх енергетичних ресурсів, що споживаються в Україні, використовуються в житлово-комунальному господарстві. Це єдина група споживачів, яка не зменшила загальних обсягів енергоспоживання за останні п'ять років. Водночас, потенціал енергозбереження в житловому секторі становить до 48% від загального в Україні. Його реалізація нерозривно пов'язана зі зменшенням споживання води. Як доводить досвід ВЕГО «МАМА-86», тільки комплексний ремонт водно-санітарного обладнання в оселі може зменшити показники споживання води родиною до 8 разів, а встановлення лічильників і ощадливе свідоме споживання – ще в два рази. Крім того, що вода – безцінний ресурс і джерело життя, на її підйом, очистку та транспортування витрачається значна частка енергії. Таким чином, зменшення норм споживання води українцями до рівня європейських, дозволить зекономити більше 10% від обсягу природного газу, що використовується сьогодні в ЖКГ

В період кризи, як вже ми відчули на прикладах окремих міст України, величезні борги комунальних компаній, породжені недосконалим законодавством, недолугим менеджментом та від'ємним балансом між ціною наданих послуг та їх оплатою, призводять до тотальних відключень в централізованій системі, без врахування персональної історії споживача.

Більше за те, часто ці проблеми місцева влада, прикриваючись кризою, намагається вирішувати також за рахунок споживача, спонтанно підвищуючи тарифи, без обговорення з громадянами, без роз'яснення формули нарахування, а головне – без намагань зменшити реальні витрати за рахунок ресурсо- та енерго- збереження.

Можна скільки завгодно сперечатися про те, якими мають бути тарифи на комунальні послуги. Можна, звісно, судитися з владою і навіть виграти суди. Але ж, фактом залишаються дві речі. Перша: збільшення тарифів є неминучим кроком для відшкодування витрат за послуги, хай би як такий крок був непопулярним. Друге: на індивідуальному рівні, ці витрати можна скоротити вже сьогодні, якщо почати заощаджувати енергію та воду. Коли тарифи почнуть збільшуватися, ефект від впровадження заощаджувальних заходів збільшиться в геометричній прогресії.

Отже, що робити:

- 1) «Ні» лампочкам Ілліча. Енергоефективні флуоресцентні лампочки будуть служити вдесятеро довше, а рахунок за електроенергію зменшиться приблизно на 25%.
- 2) Змініть в оселі звичайні вимикачі на датчики руху, які автоматично вимикають світло, коли кімната стає порожньою. Локальні джерела освітлення слід вимикати, коли Ви більше ними не користуєтеся.
- 3) Виконайте заходи з утеплення вікон, вхідних дверей, оселі, поперху, будинку, встановіть лічильник тепла на під'їзд чи будинок, і платіть за опалення менше!
- 4) Навчіться слідкувати за витратами тепла, електроенергії та води в родині.
- 5) Відремонтуйте труби і сантехніку перед тим, як встановити лічильники холодної та гарячої води, щоб сплачувати тільки за використане, а також стимулювати власне економічне використання.
- 6) Якщо Ви усвідомили, що необхідно економити, вважайте, Ви стали екологічно свідомим громадянином. Можна переходити до наступного рівня, а саме:
- 7) Вимикайте воду, поки чистите зуби, або миєте посуд, щоб зекономити до 9 л води на день.
- 8) Покладіть у змивний бачок унітазу пластикову пляшку чи цеглину, щоб зекономити 2 л води на кожному змиві.
- 9) Культивуйте в родині облік споживання води та енергії, обмежуйте це споживання, і Ви дуже швидко переконаєтеся, що такий підхід полегшить ваш фінансовий тягар.

Крім цих базових кроків, існують інші невеличкі технічні рішення, які можуть зробити споживання енерго- та водних ресурсів ще більш економічним.

Неможливо переоцінити значення таких ініціатив і важливу роль, яку організації громадянського суспільства можуть зіграти у розповсюдженні знань і поширенні досвіду з ощадливого користування електричними і водними ресурсами країни. Почни з себе, поспілкуйся з сусідом, поділися з друзями, запровадь моду на економію.

А спільно необхідно створювати дорадчі центри, які будуть допомагати громадянам опановувати новий стиль життя, в якому екологічно доцільне є економічно вигідним.

* * *

К ВОПРОСУ О ГАРАНТИЯХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИЩЕННОСТИ ОБЩЕСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Одной из главных причин низкой общественной активности большинства действующих НУО, притока (пополнения) новых членов в НУО из числа профессиональных специалистов и научных работников из государственных учреждений, промышленных предприятий и частных бизнес-структур, является отсутствие законодательной базы по гарантиям государственной социальной защищенности общественной деятельности в Украине – как стимула социальной активности граждан.

Это все порождает иждивенческие настроения. И поэтому, вместо того, чтобы думать о личной причастности и участии в построении демократического государства и его экономическом развитии, большинство наших сограждан ждут, когда это за них сделают другие. При этом, не устают критиковать и ругать все и вся.

И это не удивительно, так как и само государство по отношению к НУО и их членам выступает в роли иждивенца.

Настало время пересмотреть государственную политику в отношении к общественной деятельности как государственно значимой. Ведь зачастую, общественные организации в лице их наиболее активных членов, выполняют ту работу, которую должны выполнять государственные структуры, чиновники.

В лице НУО накоплен огромный интеллектуальный потенциал, который государством не востребован.

Одним из механизмов выхода из политического и экономического кризиса является активизация общественной деятельности.

Для расширения сети НУО и еще большего привлечения к общественной деятельности опытных специалистов необходимо менять законодательство в сторону обеспечения социальной защищенности наиболее активных общественных деятелей.

Необходимо создать рабочую группу по изучению мирового опыта и существующей практики по данному вопросу.

Провести экспертные обсуждения этого вопроса с участием представителей НУО и специалистов в данных областях.

Подготовить проекты: либо новых законов, либо изменений к действующей нормативно-законодательной базе. Может быть, даже разработать Кодекс Законов об общественной деятельности.

* * *

Бойко Ю.В.,
Від імені учасників руху «Моя Україна»
info@uspishnaukraina.com.ua

ПРОПОЗИЦІЇ УЧАСНИКІВ ГРОМАДСЬКОГО РУХУ «МОЯ УКРАЇНА» ЩОДО ПОЛОЖЕНЬ АНТИКРИЗОВИХ ПРОГРАМ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ КОРИСНИМИ ПРИ РОЗРОБЦІ АНТИКРИЗОВОЇ РЕЗОЛЮЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ УКРАЇНИ

1. Світові антикризові пропозиції і їх вади при використанні в Україні

Десятки рецептов выхода из кризиса почула і побачила Україна за декілька кризових місяців. Багато антикризових пропозицій мають суттєві недоліки: відсутній глибокий аналіз причин української кризи, не враховуються наслідки застосування цих пропозицій в українських реаліях, має місце просте запозичення західного антикризового досвіду, що ґрунтується на тезі: «в Україні – ринкова економіка, діють світові економічні закони, ми частина світової фінансово – економічної системи і т.д.», відсутня ув'язка антикризових заходів зі стратегією розвитку країни (по великому рахунку, існуючі непогані стратегії не виконуються).

Наведемо декілька прикладів застосування стандартних антикризових заходів в українських реаліях:

- «Рефінансування банків» державою з метою підтримки їх ліквідності. Всі знають, чим закінчилась така операція в грудні. Якщо не змінити суттєво принципи роботи банківської системи і інших інституцій України – наступні рефінансування даватимуть такий же результат;
- «Зниження податків». Не дасть ефекту, тому що більшість підприємців за сьогоднішньої ситуації в країні не збираються платити навіть знижені податки. Ефект можливий або при суттєвому (в 2 рази) зниженні ставок основних податків (ПДВ, податок на прибуток, соціальні податки), або зниженні податків, від яких важко ухилитися. Це результати досліджень, які проводила ВГО «Успішна Україна»;
- «Розкидування грошей з гелікоптеру» (підвищення соціальних і інших виплат громадянам з метою стимулювання попиту на ринку і кредитування підприємств з метою збільшення пропозиції). Деякий ефект буде, але за нинішньої ситуації в Україні (нестабільність, несправедливість, недовіра) більшість «гелікоптерних» грошей будуть конвертовані в долари і складені в «панчохи» (в Україні чи офшорних зонах);
- «Підтримка ключових галузей». Вже очевидно, що в нинішній ситуації підтримка ґрунтується не на стратегічних інтересах країни, а на лобістських можливостях окремих галузей.

Можна назвати декілька основних причин подібних «нестиковок», одна з головних, на нашу думку, така: не можна застосовувати в Україні світові економічні закони в повному обсязі. Ці закони працюють, коли економічні суб'єкти відносяться одне до одного за «золотим правилом» людської моралі, тобто «ти відносишся до інших так, як би ти хотів, щоб відносились до тебе». В країнах розвинутої ринкової економіки за декілька століть вже створена видимість «золотого правила», бо непогано діють закони, культурні і релігійні «гальма», тощо. Але це

тільки «видимість». Зверніть увагу на зовсім не золоті «правила» вартістю сотні мільярдів доларів, які застосували до суспільства «Енрон», «Медофф», «Стенфорд» (прикладі тільки з США – форпосту ринкових відносин). Що казати про Україну, де слабкі культурні і релігійні гальма, слабкі національні почуття, але є величезні ресурси, які можна роздери банити на етапі переходу від радянського соціалізму до невідомо якого (існуючі непогані стратегії розвитку країни і Конституція не виконуються) капіталізму...

2. Суто українські причини кризи

Виділимо три головних, на наш погляд, українські причини. Решта – похідні від них.

Перша причина: неефективна система державної влади (безвідповідальна, несправедлива, джерело недовіри і нестабільності) і породжений нею безлад (відсутність влади закону і порядку). За таких умов навіть формально створені основи демократії грають негативну роль: свобода перетворюється у вседозволеність, народ має владу лише формально і розчаровується в демократії і як наслідок, вже хоче «сильної руки».

Друга причина, яка може розглядатися як похідна від першої - «корупційний раціоналізм». Це спосіб життя багатьох активних громадян в Україні (політиків, чиновників, бізнесменів), що дозволяє обирати найкоротший («найраціональніший»), але негідний з точки зору людської моралі і норм чинного законодавства та права шлях досягнення мети (влади, грошей...) – шлях брехні, зради, хабара, крадіжок... «Вищим пілотажем» корупційного раціоналізму є кризови. За умови слабкості морального і національного духу молоді держави активна частина суспільства йде шляхом «корупційного раціоналізму» і «насолоджується» відсутністю порядку вже багато років. Апологети цього шляху між собою (відкрито про таке не скажеш) знаходили моральні виправдання: результат (розвиток країни) - добрий! Але доки не трапилась криза. Погіршення зовнішнього попиту на українські сировинні товари і відтік зовнішнього капіталу поставили Україну на край прірви. Отут вже майже всім стало ясно, що влада і великий бізнес, створені на засадах «корупційного раціоналізму» і олігархізму – неефективні і неконкурентоспроможні. Ці інституції не змогли провести необхідні структурні реформи і не забезпечили гармонійний розвиток суспільства у кризовий час, не зможуть цього зробити і в кризовий період, якщо їх докорінно не реформувати. Головна сутність реформування – поставити владу і великий бізнес на службу суспільству і встановити владу закону.

Третя причина – слабкий системний і стратегічний аналіз ситуації і майбутнього країни з боку політичної еліти і владних інституцій. Тільки деякі з десятків згаданих антикризових рецептів ґрунтуються на стратегічному підході. Стратегічний підхід передбачає аналіз нинішнього стану країни і світу, причин кризи, прогноз розвитку країни і світу, пошук відповіді на питання «КУДИ виходити з кризи?». Проста ілюстрація. Один з поширених антикризових заходів – підтримка металургійної галузі. А може, не треба підтримувати металургію, тому що, можливо, через 10 – 20 років метали у будівництві, машинобудуванні і інших галузях будуть заміщені композиційними матеріалами, пластиком і іншими продуктами хімії? Подібних питань існує дуже багато, і відповіді на них можна отримати, тільки відкоригувавши стратегію розвитку країни. Таким чином, до прийняття програми антикризових заходів потрібні антикризові РОЗДУМИ. Криза не дає багато часу, тому найкращим шляхом удасться об'єднання кращих з вже запропонованих ідей, програм, стратегій і «мозковий штурм» з ув'язання їх в єдину НАЦІОНАЛЬНУ стратегію, скажимо, «Україна – 2020».

3. Найперша антикризова пропозиція: Сісти і подумати - куди йти?

Пошук шляху розвитку країни до успіху після виходу з кризи має стати стрижнем антикризових роздумів. Цей шлях формалізується в національній стратегії розвитку країни.

Але чи вирішити проблеми України просте прийняття стратегії розвитку країни «Україна – 2020»? Наша відповідь - Ні. В Україні є дійсні красиві стратегії:

- «Стратегія економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки» 2004 року,
- «Стратегія національної безпеки України» 2007 року,
- Стратегії від політичних партій («Український прорив» і інші);
- Регіональні і галузеві стратегії.

Є багато державних і недержавних установ, які можуть написати ще багато проектів нових подібних стратегій. Але проблемою буде ВИКОНАННЯ як існуючих, так і нових стратегій. На думку учасників руху «Моя Україна», Україні потрібна (хоча б для першого – антикризового – етапу розвитку) принципово інша стратегія.

4. Як виходити з кризи?

По – перше, держава має створювати умови суб'єктам українського життя для ефективної роботи і творчості, тоді суспільство на основі жаги до життя, радощів, прибутків... саме вийде з кризи і досягне успіху. По – друге, ефективна для українських реалій антикризова програма чи стратегія розвитку має містити конкретні рецепти структурних реформ, реалізація яких дозволить досягти стратегічних цілей. Приклади таких рецептів: «одна гілка центральної виконавчої влади», «вибори до рад за відкритими списками», «перерозподіл повноважень і бюджетів між центром і місцями до співвідношення 50% - 50%», «декларування доходів і витрат партій, політиків, чиновників, суддів», «підвищення відповідальності за невиконання законів (спочатку – для політиків, чиновників, суддів)», «стимулювання розвитку українських виробників товарів, послуг і внутрішнього ринку шляхом введення експортного мита на сировинні товари, з використанням надходжень від сплати цього мита для забезпечення прийнятних ставок кредитування виробників товарів і послуг», тощо. Повний перелік стратегічних (в тому числі антикризових) рецептів можна знайти на сайті руху www.uspih.org.ua і сайтах учасників руху. У випадку прийняття такої конкретної стратегії у суспільства буде шанс вимагати чогось конкретного від влади, контролювати виконання стратегії, тощо. Подібні рецепти мають скласти зміст антикризових програм і одного з перших розділів стратегії розвитку країни під назвою «Ліквідація критичних відставань».

5. Аналіз існуючих антикризових програм

На основі виробленого підходу нами зроблено порівняльний аналіз трьох антикризових програм:

- «Антикризова програма Уряду» на основі статті Міністра економіки Б.Данилишина на сайті Мінекономіки http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=130197
- «Українська антикризова декларація-2» ГПО «Український форум»,
- «Програма загальнодержавних антикризових заходів» Федерації роботодавців України.
 1. Виявлення причин кризи. Автори програм досить об'єктивні, найбільш ґрунтовними є матеріали програми ФРУ. Але на ключових, на наш погляд, причинах української кризи - неефективність системи державної влади і «корупційний раціоналізм» - автори програм акцентів не роблять. Мабуть тому, що чи є при владі, чи хочуть її отримати.
 2. Стратегічний погляд («Куди виходити з кризи?»). Урядова програма тут аутсайдер. Доречі, якби ми взяли до аналізу повну Урядову антикризову програму, на яку посилається Міністр економіки (Законопроект «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток»), позиції урядової програми по всім пунктам аналізу були б ще гіршими.
 3. Держава відповідальна за створення умов для розвитку економіки. Тут Урядова програма знову аутсайдер, і це зрозуміло – держава хоче керувати всім. Програма ФРУ в цьому плані викликає повагу: стільки конкретних виважених антикризових рецептів! Особливої уваги заслуговує комплекс податкових ініціатив ФРУ. Єдина небезпека полягає у надмірній кількості пропозицій (розпорошення уваги).
 4. Конкретність (визначення цілей антикризової діяльності і інструментів їх досягнення). Тут безперечний фаворит – знову програма ФРУ.

Отже призери; 1) ФРУ, 2) «Український форум», 3) Уряд. «Програма загальнодержавних антикризових заходів» Федерації роботодавців України є безперечним переможцем «змагання» антикризових програм. А чи зможе цей переможець перемогти кризу? Не впевнені, з огляду на те, що програма не робить наголос на першочерговому усуненні таких причин кризи, як неефективність системи державної влади і «корупційний раціоналізм». Реалізація такої програми не дозволить розпочати процес відновлення довіри у суспільстві, не створить відразу умови для сплати податків, для інвестицій українців в розвиток своєї країни, і може призвести до подальшого неефективного використання чи/і розкрадання ресурсів країни, що ще залишилися.

6. Висновок

Говорячи «стратегічною» мовою, усунення трьох вказаних вище українських причин кризи має бути напрямом «головних ударів» українського суспільства у 2009 – 2010 роках. Реалізація не буде занадто дорогою: запропоновані структурні реформи стосуються держави, а реальний сектор тим часом працюватиме, ніхто йому не буде заважати.

7. Представник громадського руху «Моя Україна» готовий увійти у робочу групу з доопрацювання антикризової резолюції Асамблеї.
8. Запрошуємо учасників Громадянської Асамблеї України до співпраці з рухом «Моя Україна». Інформація про наш рух – на сайті www.uspih.org.ua

* * *

Тасмасис Ольга Володимирівна,
Будинковий комітет гуртожитку «Правди 97», м. Дніпропетровськ
(т. 8-097-638-62-85)

О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ БОЛЬШИХ ПОЛНОМОЧИЙ ДОМОВЫМ КОМИТЕТАМ ОБЩЕЖИТИЙ ГОРОДА ДНЕПРОПЕТРОВСКА И ПРОБЛЕМЫ ИХ ПРИВАТИЗАЦИИ.

Захист економічних та соціальних прав громадян.

1. В связи с ухудшением экономического состояния в нашей стране и благосостояния наших граждан государство не выделяет средства на содержание ЖКХ, все они убыточные. Такое содержание общежитий дошло до критической точки.

Предлагаем передать частичное управление жильцам общежитий, кто как не сами жильцы знают свои проблемы и сами их решают.

Но созданные Домовые Комитеты не имеют действенных рычагов воздействия на организации, которые предоставляют им услуги и игнорируют все обращения Домовых комитетов. Следовательно, прервана та связь между простыми жильцами и организациями, предоставляющими услуги.

Общежития принадлежат коммунальной собственности городского совета, т.е. депутатам, которых выбирали мы, жильцы, но при этом наши конституционные права все время нарушаются : выкидывают на улицу в прямом смысле слова, выставляют такие тарифы, что люди просто в ужасе, как оплатить те услуги которые и не предоставляются, как часто у нас принято.

2. В связи с кризисной ситуацией в экономике нашей страны происходит недофинансирование содержаний общежитий. Одним из путей преодоления выхода из кризиса предлагаю ускорить процесс приватизации для того, чтобы жильцы вкладывали свои личные средства на содержание и ремонт жилищного фонда общежития.

* * *

М.Камчатный

К вопросу «Защита экономических и социальных прав граждан»

Наверное, я буду одним из немногих, кто на сегодня все еще остается твердым приверженцем абсолютной экономической свободы в обществе и свободного рынка без регулирования и вмешательства со стороны

правительства. Поэтому, в своем выступлении я хочу представить аргументы в защиту экономических прав и свобод людей, являющихся необходимым условием существования не только рыночной экономики, а и свободного общества. Кроме этого я хочу представить инструменты, которые, на мой взгляд, будут способствовать скорейшему преодолению сегодняшнего экономического кризиса в нашей стране.

Уже не секрет, что причиной экономического кризиса стал кризис в финансовом секторе экономики. А что же послужило причиной кризиса в самом финансовом секторе? Сама проблема исходит от кредитной экспансии, порожденной государством и ее институтами. Вся ответственность за неприятности, которые мы переживаем сегодня, лежит на главах центральных банков. Именно они были инициаторами кредитных экспансий в денежном и кредитном секторах экономик.

Нынешняя банковская система с частичным резервированием имеет тенденцию ухудшать и усиливать так называемые систематические межвременные искажения и ошибки в распределении инвестиций, которые макроэкономические плановики, работающие на центральные банки, вызывают в производственной структуре реальной экономики. Эти искажения проявляются в периодах финансовых пузырей, экономического бума, повсеместных инвестиционных ошибок, с последующими периодами финансового кризиса, рецессии и безработицы. Что в дальнейшем оказывает губительное воздействие на реальную экономику, и рано или поздно происходит откат в форме экономического спада, который отмечает начало болезненной и неизбежной корректировки. Корректировка всегда требует перестройки сложившейся реальной производственной структуры, искаженной инфляцией.

Кроме кредитной экспансии «дешевых» денег губительное воздействие на экономику оказывает постоянное вмешательство и регулирование со стороны правительства и других институтов государства, постоянно осуществляемое через влияние заинтересованных политических, отраслевых и других групп интересов. Регулирование и вмешательство осуществляется путем введения ввозных и вывозных пошлин, акцизов, ограничения свободной торговли, введения лицензий и разрешений, льгот - по-принципу «тебе можно, а тебе нет», возмещения НДС, а также принятием законов, направленных против свободного предпринимательства. Здесь же коррупция, главной причиной которой является большое количество противоречащих друг другу регуляторных нормативных документов.

К сожалению, большинство украинцев живет иллюзиями о том, что финансовые и экономические проблемы в скором времени разрешатся с помощью государства, путем вмешательства и регулирования экономики. Это ошибочное мнение. Исходя из тех потуг, которое в частности демонстрирует правительство и, на основании того, что предлагает оппозиция, можно сделать вывод, что нас ждет, к сожалению, затяжная депрессия. Основываясь на ошибочности понимания внутренних процессов в экономике (микроэкономике) и приоритете макроэкономических показателей приводит к тому, что нынешний политикум ориентируется только на поддержку слабоконкурентных секторов экономики доставшейся в наследство от Советского Союза. Что в свою очередь не дает провести соответствующую корректировку в отраслях экономики страны и избавиться от неконкурентных агентов, и пройти этап обновления, реструктуризации самой экономики.

Необходимо понимать, что ограничение сначала экономической свободы может в дальнейшем привести и к желанию ограничить и другие свободы, например, политические. Что может привести не только к затяжной экономической депрессии, а и к типичному латиноамериканскому авторитаризму, где на жизнь страны, через своего ставленника, влияет узкая группа самых богатых людей страны – олигархов. К сожалению, на практике то, что выгодно нашим политикам губительно для украинского общества, которое все еще пока стремится стать сильной, демократической и свободной страной.

Что же необходимо, чтобы как можно быстрее преодолеть экономический кризис и стать на путь роста благосостояния? Сразу необходимо отметить, что спасителем общества будет не государство, а, простой предприниматель. Следующим этапом после прохождения корректировки должно стать накопление сбережений, которые в будущем станут основой для реанимации новой производственной структуры в виде вложений в первичные средства производства и капитальные блага. Кредиты, основанные на реальных сбережениях людей, с соблюдений основных прав при банковской системе со 100%-ым денежным резервированием, в конечном счете, приводят к значительному увеличению благосостояния. При этом государство не должно снова пытаться начать новую кредитную экспансию или эмиссию денег, якобы для оживления экономики. Рынок сам откорректирует ошибочные инвестиции и вложения капитальных ресурсов, отдав приоритет отраслям наиболее приближенных к потреблению.

И, конечно же, полная предпринимательская свобода, и свобода конкуренции, без ограничений и вмешательств со стороны государства, без предоставления привилегий и льгот отдельным группам экономических отраслей. Только предприниматели при свободном рынке способны привести к сбалансированной развивающейся экономике, которая ориентирована на удовлетворение потребностей и желаний обычных людей.

Рост сбережений и свобода предпринимательства – главные и необходимые условия для стабильного экономического роста и развития общества в целом.

Кроме этого среди задач, которые необходимо выполнить уже сегодня это правовое урегулирование законодательства страны в сторону либерализации предпринимательской деятельности. Принятие законов гарантирующих защиту частной собственности и инвестиций в экономике страны, отмену моратория на продажу земли, запрет на эмиссию денег и кредитную экспансию со стороны всех государственных и частных институций, принятие более совершенного закона о праве граждан Украины объявлять себя банкротами.

Кроме этого необходимо создать условия для более гибкой экономики. В первую очередь, это снижение налогов для предпринимателей и создание условий для свободной предпринимательской деятельности без излишнего вмешательства государства (отмена пошлин, лицензий, квот и т.п.). Значительное уменьшение государственных расходов в виде сокращения государственного аппарата и органов местного самоуправления (проведение административно-территориальной реформы), ликвидации неэффективных государственных

інституцій, замороживание, а в некоторых случаях и полная отмена выплат по необоснованным социальным программам.

В долгосрочной перспективе нам необходимо восстановить традиционные принципы права, обеспеченные реальной правовой защищенностью частной собственности и инвестиций через банковскую систему построенной на основе 100%-го резервирования денежных средств, где финансовые учреждения существуют без привилегий, как обычные агенты рынка. Это будет способствовать прекращению экономических бумов и резких спадов, и содействовать устойчивому постоянному экономическому росту.

* * *

Віктор Жих
ГФУ, Дніпропетровськ

«Малый бизнес в условиях социально-экономической кризиса»

1. Социальное значение малого бизнеса в условиях экономической кризиса:
 - малый бизнес как социальный демпфер в условиях зростання безробіття та кризи корпоративного сектору;
 - зростання ролі виробничого сектору вітчизняного малого та середнього бізнесу для вирішення проблеми заміщення імпортованих товарів.
2. Головні проблеми розвитку малого бізнесу в сучасних умовах:
 - організаційно-правові проблеми, що стосуються, в першу чергу, виробничого сектору;
 - психологічні проблеми;
 - корупція.
3. Громадянське суспільство як головний чинник подолання проблем розвитку малого бізнесу:
 - вплив акцій прямої дії підприємницької громадськості на вирішення законодавчих проблем у сфері малого бізнесу;
 - недостатня розвинута мережа громадських організацій, що представляють інтереси малого бізнесу як на місцевому рівні, так й на загальнодержавному;
 - відсутність тісної взаємодії загальнодержавних громадських організацій демократичного спрямування з підприємницькою спільнотою.
4. Вплив малого бізнесу на побудову громадянського суспільства в країні:
 - малый бизнес знову показав себе, як основа середнього класу;
 - залежність розвитку громадських інституцій від потужності та активності середнього класу.

* * *

Демченко Володимир, Комар Петро
м.Шпола

Головні причини кризи в Україні

1. Через низьку заробітну плату трудящих (питома вага винагороди працівників у собівартості продукції у 5-10 разів менша чим у провідних країнах світу) відсутній платоспроможний попит населення на промислові товари та обмежено попит на продукти харчування, не кажучи вже про різні види побутових послуг.
2. Абсолютна відсутність відповідальності виборних та інших бюджетних посадовців та депутатів всіх рівнів перед народом (виборцями), що породжує надзвичайно низьку якість державного управління та місцевого самоврядування, численні зловживання та нехтування народними і державними інтересами.
3. Внаслідок професійно організованих дій умисно підірвано довіру до банківської системи, включаючи НБУ, що призвело до відтоку депозитів та знецінення гривни (фактично за 2008 рік чистий прибуток банківської системи проти 2007 року збільшився на 70% і склав 9,7 млрд.грн.)
4. Через занижені при вступі до СОТ митні тарифи вітчизняна продукція є неконкурентноспроможною, що призвело до багатомільярдного негативного (в доларах) зовнішньоторговельного сальдо.
5. Величезні втрати бюджету через:
 - 5.1. Уникнення від сплати митних зборів та податкових платежів, соціальних внесків (нелегальне використання робочої сили, зарплата у «конвертах»).
 - 5.2. Порушення головного принципу оподаткування:
З високих доходів повинні стягуватися податки за високими ставками. Відсутність одного з бюджетоутворюючого у всьому цивілізованому світі податку на нерухоме майно та предмети розкошу, надзвичайно занижені ставки податку на високі та надвисокі доходи фізичних осіб (15%, при тому, що у багатих європейських країнах вони значно перевищують 40%).

* * *

Смолянinov Святослав

Соціально-економічна криза – Вихід Є!

Я розділяю свої пропозиції на 2 складові – 1. економічні; 2. соціальні

Реальні Шляхи

1. Економічні

1. Вихід з такої кризи вимагає цілеспрямованої державної політики по соціалізації ринкової економіки, зростанню доходів всіх верств населення до рівня пропозиції якісно створюваних товарів і послуг, що забезпечує рівновагу між ринковим попитом і пропозицією товарів і послуг.

2. Спонукаючи підприємства та господарські організації, незалежно від форм власності та господарювання, до збільшення випуску та реалізації продукції в натурі при одночасному зниженні її собівартості та ціни, в першу чергу виключно за рахунок наведення елементарного порядку на підприємствах, пошуку та швидкому впровадженню у виробництво ресурсо – зберігаючих, наукоємких та високоефективних технологій тому, що це буде економічно вигідно.

3. Економіко - податковим методом сприяти зниженню витрат виробництва (обігу), і, як наслідок, створення передумов для зниження цін та зростання попиту, в тому числі виробничого.

4. Створити більш просту систему державного регулювання фондами споживання господарюючих суб'єктів, що дасть можливість Уряду відійти від встановлення верхньої межі витрат підприємств на заробітну плату, та прийти до встановлення мінімальної зарплати на рівні реального споживчого кошика, і тим самим перекласти відповідальність перед найманими працівниками за виплату зарплати на рівні прожиткового мінімуму на роботодавців, а державним органам здійснювати дієвий контроль за його дотриманням. При цьому зросте питома вага витрат на оплату праці, а значить, зростуть і суми відрахувань в пенсійний та інші фонди, що базуються на фонді оплати праці, що дасть можливість зменшити навантаження на бюджет в частині компенсаційних виплат населенню у вигляді субсидій та дотацій. При збільшенні загального фонду оплати праці збільшиться маса податкового податку із заробітної плати. Інші можливості та переваги, що дає такий підхід, можна розглянути окремо.

5. Повернути 50%, а, можливо, більше тіньового торговельного обороту до легального, а, значить, оподаткованого та керованого, що значно зменшить вплив тіньових грошей на ціни, інфляцію, фінанси і приведе до їх стабілізації.

6. Спростити систему збирання податків, що дасть змогу повніше їх збирати, дієвіше контролювати ухилення від сплати.

7. Підприємствам поповнити власні оборотні кошти, нестача яких під час бурхливих інфляційних процесів привела до кризи платежів в державі, включаючи заборгованість по заробітній платі, в тому числі бюджетну. Сьогоднішня ситуація з національними грошима посилить кризу платежів саме через нестачу власних оборотних коштів у господарюючих суб'єктів.

8. Залучити до легального обороту значну частину готівкової вільноконвертованої валюти, що знаходиться на руках у населення, і обслуговує в тому числі тіньовий обіг.

9. Дозволить стимулювати банки на участь в довгостроковому кредитуванні підприємств, що пожвавить інвестиційну діяльність, а в цілому покращить інвестиційний клімат і, зрештою, підштовхне до зростання виробництва.

10. Перейти від спроб регулювання (читай обмеження та стримування росту) верхньої межі фонду оплати праці (споживання) в товарній (реалізованій) продукції чи іншому аналогічному показникові до встановлення (з поетапним збільшенням), нижньої межі (рівня) витрат підприємств на оплату праці (споживання). Рівень таких меж для різних галузей встановлюється на підставі аналітичних та статистичних розрахунків. Що це дасть? Це дасть змогу підняти платоспроможність працюючого населення за рахунок зростання їх доходів в результаті поступового збільшення рівня витрат на оплату праці на господарюючих суб'єктах незалежно від форм власності, а значить і вартість робочої сили. Якщо ці рішення приймаються, тоді стає ймовірним створення умов для підвищення продуктивності праці на підприємствах, збільшення випуску продукції, товарообороту і таке інше.

11. В складі витрат виробництва (обігу) стає можливим встановлювати не верхню, а нижню межу витрат на охорону та безпеку праці, а також на охорону навколишнього середовища, що є також дуже важливим для суспільства.

2. Соціальні

Важливо зрозуміти, що соціальних проблем в Україні є безліч! І можна написати дуже багато на цю тему!

Соціум – це суспільство, це люди!

1. Лишень Здорове покоління людей здатне зробити економічні Дива для держави, а отже реально змінити нашу Державу, тобто обмежити вплив негативних чинників (алкоголь, тютюн та ін) на молоде покоління.

2. **Вивести житлово-комунальний комплекс з-під оподаткування ПДВ, що дозволить знизити тарифи на обсяг стягуваного податку на додану вартість**

3. **Щорічно виділяти не менше 4,7 млрд. грн. на виконання державної програми будівництва соціального житла для малозабезпечених.**

4. **Щорічно виділяти з державного бюджету не менше 6,5 млрд. грн. на облаштування соціального простору:** ремонт житла, заміну ліфтів, освітлення вулиць, ремонт доріг, закупівлю нових тролейбусів та трамваїв, ремонт лікарень, шкільних класів т.д.

Список можна і надалі продовжувати! Але суть полягає в тому, що потрібно поступово, рік за роком вирішувати нагальні проблеми суспільства! Але що для цього треба – щоб поступово до влади інфільтрувалися Люди, які мають високу та стійку мораль! А як ту мораль можна виховати? – тільки з дитинства, через серйозний вплив релігії на дитину та повноцінного батьківського виховання!

Отже, треба почати з дитини!

* * *

Підвищення швидкості проходження платежів населення шляхом створення системи розрахункових центрів та її вплив на відродження довіри до фінансової системи України.

1. Опис проблеми:

- 1.1. Практично все населення України здійснює цілий ряд податкових платежів та платежів за надані комунальні послуги переважно через банківські установи та частково через пошту.
- 1.2. Ця операція є неосновною для банків, дуже слабо систематизована, вимагає значних витрат часу та інколи щей досить значних додаткових фінансових втрат (в формі оплати послуг банків).
- 1.3. В умовах загострення економічної кризи ситуація додатково ускладнюється:
 - 1.3.1. значним уповільненням проходження платежів (зависанням їх в банках);
 - 1.3.2. внаслідок скорочення загальної кількості банківських відділень;

2. Пропозиції щодо вирішення проблеми:

2.1. Розширити законодавчо перелік осіб, що мають право на прийом грошових коштів населення, надавши їм статус розрахункових центрів.

Статус розрахункового центру можуть набути:

- 2.1.1. фізичні особи підприємці (виключно на загальних підставах);
- 2.1.2. юридичні особи, учасники яких несуть повну або додаткову відповідальність по зобов'язанням товариства; Обидві категорії повинні отримати дозвіл державного регулятора на діяльність, виконавши певні умови.
- 2.2. Умови отримання статусу розрахункового центру:
 - 2.2.1. Розміщення обов'язкового поновлюваного гарантійного депозиту в державному банку чи державній фінансовій установі, яка буде оператором системи розрахункових центрів.

Прийом грошових коштів населення проводиться розрахунковим центром виключно в межах гарантійного депозиту. Оподаткування проводиться автоматично, щоденно в розмірі невеличкої частки відсотка від обсягу проведених населенням платежів.

* * *

Секція 2

Тези виступу Костянтина Матвієнка

Яку б Конституцію не написали і, навіть, імплементували у будь-який спосіб діячі від української політтусовки – вона не буде діяти.

Причини цього криються не лише у низькій якості законодавчих продуктів та неузгодженості законів між собою. Вони ще й і у динамічних змінах структури суспільних взаємин.

Західні правові системи, які повсякчас намагаються мавпувати наші конституціоналісти, є умовно стабільними не лише через ефективне законодавство, а через правову традицію та культуру.

Усвідомлення новими самоорганізованими спільнотами себе як суб'єктів заснування інноваційної держави і стане початком цього процесу. До таких організованих груп можуть належати: територіальні громади, колективи корпорацій, люди об'єднані за різноманітними інтересами, незалежно від місця проживання – мережеві спільноти.

Ми є свідками того, що процеси утворення паралельних механізмів надання владних послуг громадянам, стимульовані Кризою та нездарністю політикуму, вже інтенсивно розвиваються в Україні. Зараз вони сягають тієї стадії, коли час вже консолідуватися, бо «розбудуємо» в одній країні кілька паралельно діючих держав.

На перший погляд така ситуація лежить у площині фантастики, але, коли згадати, що ступінь тінізації економіки до Кризи за деякими посланнями становив більше сімдесяти відсотків, то це означає, що на кожен гривню відображену у бюджеті, ще дві обертаються поза ним, переважно у вільноконвертованому еквіваленті. Це паралельні освітні, медичні, безпекові, інформаційні, інфраструктурні, фінансові, правові послуги та товари.

Подальше збільшення їхньої питомої ваги і підвищення ефективності та якості прискорить розчинення нинішньої держави. При цьому самі корумповані представники влади, нелегально займаючись бізнесом, перерозподіляючи активи та привласнюючи через систему відкатів державні кошти прискорюють цей процес.

Ефективність держави давно вже безнадійно відстала від ефективності приватного сектору і дистанція між ними повсякчас збільшується.

Щоб держава збільшила власну потрібність суспільству вона має у механізмі свого функціонування закласти інноваційні можливості трансформації. Це можна і слід зробити у принципово новій за структурою та способом імплементатії Конституції.

Вимоги до якості влади в інформаційному суспільстві є такими високими, що існуючий електоральний спосіб її формування вже не дає можливостей залучати до неї фахівців відповідного професійного та етичного рівня.

Водночас, засоби електронної демократії створюють необхідні передумови для реалізації безпосереднього народовладдя – голосування в інтернеті, виконання бюджетів он-лайн, контроль за документообігом, моніторинг діяльності правоохоронців та інших силовиків, видатків посадовців.

Нові технологічні можливості здійснення влади мають зайти своє відображення в інноваційній Конституції. Її проект мають готувати не лише правознавці, але й фахівці з інформатики та логістики. Демократія забезпечується неухильним дотриманням стандартів та процедур, а інформаційні технології можуть допомогти у цьому.

Імплементатія Конституції може бути здійснена безпосередньо через підпис кожним громадянином.

* * *

АНАЛІЗ ПРИЧИН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВИХОДУ З КРИЗИ

Глибина кризи охопила всі прошарки суспільства:

- Відсутність національної ідеї та доктрини розвитку
- Ідеологічна експансія, світова дезінтеграція
- Політична криза, падіння моральності
- Соціальна криза, зниження рівня життя та соціальних гарантій
- Криза культури, демографічна криза
- Криза праці, безробіття, втрата кваліфікації працівниками, злочинність
- Інтелектуальна криза, депресія, алкоголізм
- Криза відносин між людьми, агресія, загострення криміногенної обстановки
- Непоко́ра владі
- Розкрадання і руйнування матеріальної бази промисловості та сільського господарства, комунального майна
- Криза здоров'я, масові міграції.

Порівняльний аналіз дій влади на шляху до виходу з кризи:

ПОГЛИБЛЕННЯ КРИЗИ ВИХІД З КРИЗИ

Скупка валюти	Зміцнення гривні
Нагнітання істерії	Позитивні приклади
Підвищення цін	Втримання цін
Імпортування товару	Підтримка вітчизняного виробника
Приватизація та посилення особистих інтересів	Укріплення державного та комунального секторів
Заморожування грошей	Інвестиції в економіку
Масові звільнення	Навчання та перепідготовка кадрів
Утиск підприємництва	Самоорганізація та зайнятість населення

Пропозиції щодо виходу з кризи:

1. Визначення місії регіонів, формування образу майбутнього, цінностей та пріоритетів розвитку.
2. Розвиток структури та інфраструктури регіонів з участю всіх сегментів суспільства.
3. Моніторинг стану суспільства: економічного та соціального розвитку регіонів з метою переструктуризації економіки задля забезпечення безкризового перспективного розвитку регіонів і зайнятості населення.
4. Розробка плану надання публічної інформації.
5. Звертання до ЗМІ з пропозицією мінімізувати нагнітання кризової істерії, висвітлення кримінальної хроніки та інших негативних явищ. Змістити акцент на висвітлення позитивного сценарію розвитку суспільства, конкретизацію практичних дій у важких умовах, популяризацію управлінського досвіду виходу з кризових ситуацій минулих років.
6. Схема переорієнтації галузей економіки регіонів на принципах створення позитивного експортно-імпортного балансу регіонів та підтримка розвитку малого та середнього бізнесу, створення робочих місць.
7. Антикризова PR-компанія.
8. Розвиток волонтерського руху, створення мережі консультаційних громадських пунктів роботи з населення (психологічна, інформаційна, юридична підтримка).
9. Звернення до навчальних закладів з проханням про участь у створенні та функціонуванні консультаційних пунктів.
10. Навчання населення фінансовій, правовій, психологічній грамотності, основам управління і самоорганізації. Залучення до процесу вивчення нових перспективних соціальних технологій розвитку.
11. Пріоритетний напрямок розвитку підприємництва в соціальній сфері. Забезпечення зайнятості безробітного населення.
12. Сформувані пакет пропозицій з подолання кризи у державі та регіонах, внесення необхідних змін у нормативно-правову та законодавчу систему.

* * *

Олександр Новосад,

голова ВОМГО «Асоціація молодих політологів і політиків»,

м. Луцьк

ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПАРТІЙ

Незавершеність політичної реформи і несформованість традицій політичної відповідальності партій – одні з ключових проблем, що постали перед українським суспільством.

Пропорційної система закритих списків не дозволяє розбудовувати механізми політичної відповідальності партій належним чином.

На часі є нагальною проблема подолання відірваності партій і виборців, потреба розвитку внутрішньопартійної демократії, запровадження змін до законодавства, з допомогою яких посилювалася політична відповідальність партій і їх виборних представників.

Верховна Рада VI скликання виявилася найменш оновленою порівняно з парламентами попередніх каденцій. Оновлення партійної еліти жорстко контролюється верхівкою цих політичних структур. Багаторічні партійні вожді чималої кількості політичних сил – наслідок нерозвиненості внутрішньопартійної демократії.

Кожна нова виборча кампанія робить політичні сили більш відповідальними при доборі претендентів. Найбільш гостро таке завдання стоїть перед політичними силами, що проходять випробування владою.

Запровадження відкритих списків кандидатів на парламентських і місцевих виборах – не лише ефективний інструмент прямого народовладдя, а й метод впливу громадян на розвиток внутрішньопартійної демократії та формування нової політичної еліти.

Шляхи посилення демократії та політичної відповідальності партій і виборчих представників:

1. Усунення загрози дискредитації процедури виборів з боку політичних сил. Необхідно, щоб процедура виборів у нас не асоціювалась з хаосом законотворчого і політичного життя. У державах з сталою демократією і в період кризи виборча кампанія не дає суттєвих негативних наслідків.
2. Запровадження більш тісного зв'язку партій і виборців запровадженням відкритих списків кандидатів.
3. Необхідно відмовитись від прирівнювання партії і виборчого блоку однаковим відсотком прохідного бар'єра. Тоді пришвидшаться процеси партійного будівництва, буде меншою вірогідність розходження позицій в парламентській коаліції на основі внутрішніх протиріч всередині котрогось з її учасників.

* * *

Кучеренко Галина Василівна,
«Народний контроль»
(gkucherenko@gmail.com)

ЛЮДИ ПОВИННІ ОБИРАТИ ЛЮДЕЙ

Шановні учасники форуму!

Політична реформа 2004 року, в результаті якої була змінена виборча система зі змішаною на пропорційну із закритими списками політичних партій і блоків породила тотальну політичну корупцію. Результат конституційних змін, ухвалених поспіхом 8 грудня 2004 року, переконливо засвідчив, що в українських умовах зосередження монополії на перегляд Основного Закону в руках політиків дозволяє перетворити конституційну реформу на інструмент задоволення їхніх особистих політичних амбіцій.

Наслідки цієї недолугої політичної реформи - розбалансованість влади, коли три гілки – президент, ВР та уряд практично постійно знаходяться в стані війни. Чергові вибори 2006 року та позачергові 2007 року за новою пропорційною системою за закритими списками призвели до того, що у владі й на самому законодавчому олімпі опинилися в своїй більшості далекі від людської моралі і совісті, полу грамотні люди, які не мають ніякої уяви про державотворення, і навіть такі які мали проблеми із законом.

Партії-корпорації, які захопили в Україні владу, задля свого особистого збагачення та для збільшення цієї влади готові нищити один одного, саму державу та суспільство .

Лідерський характер партій –монстрів (зокрема ПР, БЮТ та частково НУ-НС) та вплив партійної бюрократії призвели до того, що до 90% кандидатів у ВР й на місцевому рівні «заїхали до парламенту й до рад «на плечах» загальнонаціональних лідерів, але в більшості випадків за значні кошти за місце в списку. (до 7 млн.дол) До партійних списків вожді вносили своїх секретарок, водіїв, охоронців, родичів, фінансових донорів, які мають сумнівну репутацію, до парламенту потрапили люди, яким байдужі інтереси виборців і які виконують роль кнопкодавів. (сказати про пусту залу, змін законів, непрофесійність законодавчого процесу!) Рада перетворилась в ринок кнопочних рефлексів. Виборець був відсторонений і не впливав безпосередньо на якісне формування виборчого списку.

Політики на самому високому рівні не мають політичної культури, не соромлячись перед світом, який спостерігає за нами, обливають один одного брудом, дискредитуючи парламентаризм в Україні, при цьому чомусь вважають, що вони українська еліта, і їм як кажуть «невдомек», що еліта це склад душі, це багатство інтелектуальністю, духовністю і моральністю. елітність у них вимірюється тільки великими грошима, які впали їм в кишеню під час тотального розкрадання держави, а зараз ці кошти дозволяють купувати правила, ефіри, закони, суди, правоохоронні органи, прокуратуру, СБУ та інші фіскальні й контролюючі органи і вести війну проти свого народу. Війна нагла й цинічна повсякденна. Війна за особисте право безконтрольного споживання.

Вони умудряються непогано заробляти навіть під час сьогоденної економічної кризи. Для прикладу можна взяти маніпуляції з національною валютою, які знецінили рівень життя кожного з нас в рази. Ще задовго коли світ охопила епідемія девальвації національних валют, наші «куратори»- група з наблизених фаворитів, неважливо чиїх чи сердешно-помаранчевих чи біло-блакитних, обернули гривню в банальний спекулятивний ресурс і тупо заробляли гроші.

Так що ж принесла нам «демократія» у виборах по закритим партійним спискам?

Так зване квотне розподілення посад в уряді та на місцях призвело до того, що у владних структурах, прийшли люди у яких перший запис у трудовій книжці –міністр, а на місцях (в Дніпропетровській області) навіть були спроби продавати посади у владних структурах.

А коаліції в українському парламенті сьогодні є союзи кланів, синдикатів де точиться р»реформа» політичних компромісів між мільонерами і мільардерами. Де панує безмежна безвідповідальність і повна безконтрольність з боку суспільства, корупція - де остаточно руйнується довіра до публічної державної влади, системи управління державою, правової системи, моралі в суспільстві. В такій системі управління стало неможливо публічно отримати посаду, реалізувати свої здібності обиратися в представницькій та законодавчий орган, якщо ти не входив в систему кругової поруки. Безкарність за скоєні злочини породили сумні наслідки – системний характер злочинності, її вплив на політичні, економічні соціальні процеси стали визначальними. У державі на протязі 4-х років точиться боротьба за перерозподіл повноважень, ресурсів. Вибори 2006 року і позачергові 2007 року – це марш троянських коней, нафаршированих невідомо ким і результати ми бачимо зараз. У партій немає ідеологій, що базуються на європейських цінностях і відтворюють ідеологічні й політичні настрої населення. Партії по суті обернулися на групи по круглодобовому обслуговуванню своїх вождів, які подібно саранчі захоплюють життєвий простір, іменують цей захват «демократичним політичним процесом» і категорично не хочуть ніяких змін. Їх все влаштовує. Які цінності вони пропонували людям? «Бандитам тюрми», «Закон один для всіх», «Покращення нашого життя вже сьогодні» Де вони?!

Виборці – народ України на їх погляд, то їхня обслуга, грошима (податками) функціями, схваленням, обранням - це трудове бидло, гастрабайтери у себе вдома.

Систематичне погіршення життя, безробіття, бідність, грабіжницькі комунальні послуги, невпевненість в завтрашньому дні - все це вичерпує людське терпіння і незмінним рефреном звучить вимога людей наведення елементарного порядку в державі.

Державні мужі та леді на сьогодні налагодити наше з вами нормальне людське життя абсолютно не здатні, тому потрібна зміна система влади та й самої влади в Україні . А так як чиновництво всіх гілок монополізувало, фактично приватизувало владу й не збирається її віддавати і щось змінювати, то треба різними способами вливати на неї.

Ми українці великий народ і повинні усвідомити себе громадянами – суб'єктами державотворення в своїй державі, тому повинні приймати активну участь у прийнятті таких змін до Конституції де би були закладені механізми ефективного управління та дієвого громадського контролю, де би ті кому ми з вами довірили владу зможуть довести свою здатність бути не вождями чи маніпуляторами, а ефективними найманими менеджерами. В першу чергу потрібна інша виборча, але за таким законом, де б обрана особа в конкретному окрузі була відповідальною, не перед своїм партійним вождем і партією, а перед своїми виборцями.

Ідея двополярної України, поділеної на синіх і помаранчевих, є хибною тому що на виборах як 2006 так 2007 років 20% громадян підтримали інші політичні сили, які не увійшли до ВР, а ще 37% взагалі не брали участь у голосуванні. Тому у вищому представницькому органі повинні бути представники всього спектру політичних партій, які здобули підтримку виборців. Тому, зменшення прохідного бар'єру – неодмінна умова відтворення у ВР більшості поглядів народу України. Партійні списки(якщо залишити пропорційну систему) повинні формуватися не лідерами партій, а виборцями.

Люди повинні вибирати людей!!

В лютому 2009 року відбувся круглий стіл, де були присутні експерти з виборчих систем Венеціанської комісії Ради Європи, депутати ВР презентували 5 проектів закону про вибори по відкритим партійним спискам, з 7-ми проектів, які зареєстровані у ВР.

Але треба відзначити, що кожен депутатський проект припускає збереження себе любих. Поріг від 1 до 5%, і майже всі проекти передбачають вказувати в виборчому бюлетені першу 5-ку. В деяких проектах – вожді, а не виборці вирішують буде цей кандидат парламентарієм, чи ні, незважаючи на те, скільки голосів отримав кандидат.

На круглому столі майже не підіймалися питання, про виборчі комісії, їх формування виборчих округів, голосування та інші важливі складові виборчого процесу. (нагадати формування округу в 1998 році.)

З Конституції 2006 року випав блок, який регулював би діяльність інститутів громадянського суспільства.

Таким чином, слід зазначити, що головних цілей політичної реформи не досягнуто. Органи виконавчої влади не стали більш прозорими та підзвітними перед народом. Рішення ухвалюються без врахування думки суспільства.

Ми українці великий народ і повинні усвідомити себе громадянами – суб'єктами державотворення в своїй державі, тому повинні приймати активну участь у прийнятті таких змін до Конституції де би були закладені механізми ефективного управління та дієвого громадського контролю, де би ті кому ми з вами довірили владу зможуть довести свою здатність бути не вождями чи маніпуляторами, а ефективними найманими менеджерами.

Недолуга пропорційна система виборів за закритими партійними списками повинна бути скасована. Вибори в місцеві ради повинні проходити за мажоритарною системою, а у ВР за відкритими регіональними списками - де кожен кандидат буде обиратись в окремому окрузі, щоб виборці знали свого «героя», і мали чіткі важелі впливу на депутата, щоб обрана особа в конкретному окрузі була відповідальною, не перед своїм партійним вождем і партією, а перед своїми виборцями. Дякую за увагу.

* * *

Літвінов Олексій Володимирович,

«Дніпропетровський координаційно-експертний центр
з питань регуляторної політики» (т.80667766456)

ЗДІЙСНЕННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ОСОБЛИВОСТІ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Розвиток української держави вимагає формування громадянського суспільства. Наша держава досі залишається недієздатною щодо чіткого узгодження конфліктуючих інтересів різних груп населення, громадян та держави в цілому. Реальна свобода людини та найважливіші її права забезпечуються лише через взаємодію суспільства й держави. Оскільки інституції громадянського суспільства є гарантом соціальної справедливості у різних сферах функціонування суспільства, то вкрай важливим залишається питання їх розвитку.

У демократичному суспільстві влада відповідає перед громадянами за свої дії. Але варто відзначити, що соціальний прогрес, демократичний розвиток, економічний підйом важко реалізовувати без активної участі з боку суспільства. Взаємодія держави з громадянським суспільством на основі партнерства необхідна для розвитку України як правової, демократичної і соціальної держави. Досвід демократичних держав світу засвідчує, що саме суспільна участь дозволяє домогтися більшої ефективності в багатьох сферах суспільного життя – від реалізації соціальної політики до сфери державного управління.

Головною ознакою сьогодення в Україні є політична нестабільність, що негативно впливає на економіку країни та призводить до занепаду інвестиційної сфери. Зазначений факт набуває особливої актуальності, зважаючи на залежність інвестиційної сфери від системної, послідовної, прогнозованої державної політики та державного регулювання. Найбільшою мірою на стабільність та прогнозованість в економічній сфері впливає діяльність органів державної влади.

Найбільшою проблемою в Україні є невідповідність між вимогами чинних законів, нормативно-правових актів та реальною практичною діяльністю органів влади. Слід зауважити, що роль держави в економіці не обмежується лише створенням «правил гри», держава, як найбільший економічний суб'єкт, має також грати лише за цими правилами.

В Україні прийнято ряд законів, що регламентують діяльність громадянського суспільства в Україні. Проте питання ефективної взаємодії громадськості та органів влади так і залишаються проблемним для всіх сфер діяльності держави. Не виключенням є і реалізація державної регуляторної політики. Відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» одним з основних принципів державної регуляторної політики є прозорість та врахування громадської думки.

Звичайно, органи влади частково вдаються до консультацій з громадськістю, останнім часом спостерігається проведення громадських слухань та круглих столів за участю представників органів влади, громадськості й представників підприємництва як на місцевому рівні, так і на рівні центральної виконавчої влади. Серед позитивних зрушень в даному напрямку варто відзначити, що створені відповідні розділи на офіційних сторінках відповідних регуляторних органів мережі Інтернет, складаються та оприлюднюються плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на наступний рік, оприлюднюються проекти регуляторних актів.

Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» передбачені широкі права громадян, суб'єктів господарювання (їх об'єднань), наукових установ та консультативно-дорадчих органів на участь у здійсненні державної регуляторної політики. Однак не завжди це право можна реалізувати. Зазвичай, органи влади не дотримуються вимог закону про оприлюднення й обговорення проектів регуляторних актів, не відстежують їх результативності після впровадження. Також порушуються терміни оприлюднення повідомлень та проектів регуляторних актів; відсутні регламенти роботи відповідальних спеціальних комісій, створених з метою аналізу регуляторних актів та їх проектів або ці комісії здійснюють свою діяльність суто формально; часто органи влади не дотримуються вимоги дослідження можливих наслідків регуляторного впливу тощо.

Відповідно до ст. 32 в усіх сільських, селищних, міських, районних у містах, районних та обласних радах мають бути створені відповідальні постійні комісії з питань реалізації державної регуляторної політики. До повноважень такої комісії віднесено проведення вивчення проекту регуляторного акта та надання висновку про його відповідність принципам (доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість та врахування громадської думки) державної регуляторної політики та вимогам щодо підготовки аналізу регуляторного впливу. Голова відповідальної комісії доповідає зазначений висновок під час представлення на пленарному засіданні сесії ради. Планування, підготовка проекту регуляторного акта, підготовка аналізу регуляторного впливу, оприлюднення проекту регуляторного акта та аналізу регуляторного впливу до нього, відстеження результативності регуляторного акта – усі ці процедури мають бути прописані у регламенті роботи відповідної ради. Наприклад, регламент Дніпропетровської міської ради, нажаль, не містить опису жодної із перелічених процедур, як наслідок виконкомом та самою міською радою приймається багато регуляторних актів з порушенням вимог чинного законодавства. Зауважимо, що регуляторні акти, які приймаються з порушенням вимог закону, можуть призводити до значних втрат ресурсів суб'єктами господарської діяльності, відпливу інвестицій, погіршення бізнес-клімату.

Але проблеми ефективної співпраці органів влади та громадськості у сфері державної регуляторної політики пов'язані не тільки з недоліками роботи та некомпетентністю органів влади, значну частку займають і проблеми, пов'язані з діяльністю громадського сектору. До них варто віднести низький рівень активності громадських організацій, їх малочисельність, відсутність розвинутої регіональної мережі громадських організацій, які можуть здійснювати експертну оцінку проектів регуляторних актів, надавати альтернативний аналіз регуляторного впливу, пропозиції щодо перегляду та удосконалення вже прийнятих регуляторних актів.

Головною метою державної регуляторної політики в Україні є вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності.

Зрозуміло, що регуляторний акт, прийнятий на основі консультацій із суб'єктами господарювання буде обґрунтованим, узгодженим, ефективним та результативним. Суб'єкти господарювання будуть більш поінформованими з основних положень регуляторного акта, зможуть заздалегідь планувати свою діяльність.

* * *

Д.Спивак, «Справедливая Одесса»

Тезиси виступлення на Гражданской Ассамблее Украины

Сегодня, когда глобальный экономический кризис охватил большинство государств мира, Украина оказалась наиболее уязвимой и неподготовленной к негативным последствиям и неспособной адекватно реагировать на неблагоприятные экономические тенденции.

В последнее время страна переживает стремительное падения курса национальной валюты, критические темпы падения производства, ужасающие по своим масштабам показатели роста безработицы, уничтожение среднего класса и, как следствие, обнищание всего украинского народа. И это только начало тех процессов, которые приближают наше государство к экономическому дефолту и политической анархии.

Убеждены, что основными причинами создавшейся ситуации являются отсутствие долговременной стратегии развития страны и тотальное банкротство всей системы государственного управления. Незавершенная политическая реформа, полуразрушенная региональная политика, и планомерное уничтожение местного самоуправления на фоне

жесткого и циничного противостояния Президента, Парламента и Правительства, привели нас к тому опасному рубежу, за которым путь к консолидации власти и общества может быть уничтожен навсегда. Это грозит не только социальными потрясениями, но и возможной потерей государственности, превратив Украину в территорию, очерченную границей.

Считаю, что для выхода пути из кризиса необходимо разрешить следующие проблемные вопросы:

- Изменение избирательной системы Украины
- Реформа местного самоуправления
- Ликвидация районных государственных администраций
- Внесение изменений в Конституцию Украины относительно распределения полномочий и взаимоотношений между тремя ветвями власти

Необходимо в кратчайшие сроки ликвидировать дисбаланс власти, как основного камня преткновения на пути спасения страны от политического краха и социальной катастрофы.

* * *

Березка Віктор “Примножимо славу Придніпров’я”

Якість політичного процесу. Реформа законодавства про вибори та партії.

1. Підняти рівень участі у виборах громадських організацій, а саме:

- дати саме їм право формувати виборчі (окружні і дільничні) комісії. Комісії - це справа контролю, а партії й так завантажувати виборами;
- якщо перша теза не буде виконана, то передбачити можливість висунення кандидатів у депутати від громадських організацій чи їх блоків в обсязі до 20% від загальної кількості депутатських місць;
- якщо й ця пропозиція не знайде підтримки, то дозволити громадським організаціям, які не мають стосунків із-за кордоном, входити рівноправними членами виборчих блоків;
- при непідтримці попередніх пропозицій, пропонується на місцевих виборах дати змогу громадським організаціям самостійно чи в блоках висувати кандидатів у депутати при будь-якій системі виборів;
- дати дозвіл окружним комісіям надавати право бути спостерігачами на виборах представникам від громадських організацій.

2. При деяких змінах пропорційної системи щодо „прозорих списків” слід створити 450 округів по виборах Верховної Ради. Висувати можна кількох кандидатів від партії на один округ, а голоси виборців будуть рахуватися окремо по кожному округу. У бюлетені буде стояти назва партії та імена кандидатів.

3. Нинішнє законодавство про вибори щодо створення прохідного бар’єру списку кандидатів у депутати **недемократичне**. Необхідно зменшити його норму з 3-х відсотків до 2%, а то й взагалі відмовитися від будь-якого бар’єру.

4. На місцевих виборах доцільно відмінити пропорційну систему, яка себе поки що не виправдала в умовах недозрілості процесу демократизації суспільства.

5. Слід вилучити норми обмеження розміру коштів, котрі можуть використовуватися приватними особами чи партіями на ведення кампанії, як недемократичні. Гроші ніколи не будуть зайвими і дозволити залучати стільки, скільки хто хоче, бо штучне обмеження лише приховує гроші від держави.

6. Треба вилучити і норми обмеження на ведення агітації під час виборів, як недемократичні. Агітація повинна вестись без будь-яких обмежень в часі і просторі, адже виборці повинні знати своїх майбутніх владарів якнайповніше. Це зменшить обсяги порушень, тому що все одно і так нині порушується цей архаїзм.

Доповнення до Конституції

1. Конституцією необхідно закріпити права народу, котрий практично весь входить до певних громадських організацій, контролювати діяльність влади через звіти владних структур перед громадськими організаціями (процедуру цього можна надати при виявленні підтримки).

* * *

Демченко Володимир, Комар Петро

м.Шпола

ДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КРИЗИ

Абсолютна відсутність відповідальності виборних та інших бюджетних посадовців та депутатів всіх рівнів перед народом (виборцями), породжує надзвичайно низьку якість державного управління та місцевого самоврядування, численні зловживання та нехтування народними і державними інтересами.

Тому необхідно внести зміни в законодавство про вибори на партійній основі, яке зараз протирічить ст.38 Конституції України в частині права громадянина вільно обирати та бути обраним.

Прохідний бар’єр необхідно відмінити.

Кандидати-самовисуванці та від партій повинні мати однакові права на їх реєстрацію.

Кандидати реєструються після того, як вони зберуть у відповідному окрузі 1%, від загальної кількості виборців, підписів громадян, які вважатимуть доцільним участь даного кандидата у виборах.

У кожному виборчому окрузі обирається один народний депутат.

Для збереження можливості формування партійних фракцій на пропорційній основі в залежності від суми голосів, набраних партією у всіх 225 (або іншому їх числі) виборчих округах утворюється загальнореспубліканська квота парламентських місць (від 225 до 50, тобто 450 мінус число виборчих округів) для кандидатів із партійних списків.

Партійні фракції формуються із депутатів, обраних прямим голосуванням в округах та тих, що пройшли до парламенту на пропорційній основі за відкритими партійними списками із загальнодержавної квоти.

Депутати –самовисуванці формують фракції за своїм вибором або залишаються позафракційними.

Опозиції надається головування у контролюючих парламентських комітетах, та посади керівників КРУ, парламентської контрольної палати та інших контролюючих органів.

Ініціативні групи громадян, які легалізуються методом повідомлення відповідних рад або управлінь юстиції, мають право, зібравши 10% підписів виборців у відповідному окрузі, дільниці, республіці, провести референдум про недовіру будь-якому депутату будь-якого рівня, або будь-якій посадовій особі, яка утримується за рахунок бюджету.

При відсутності бюджетних коштів, такі референдуми можуть проводитися за рахунок коштів, зібраних громадянами.

При проведенні дострокових виборів, депутати останнього минулого скликання, або посадові особи, яким було висловлено недовіру, не мають права балотуватися на дострокових виборах.

* * *

Біденко Юлія, м. Харків

e-mail: j_bidenko@rambler.ru, j_bidenko@ukr.net

РИЗИКИ СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ТА НАЙБІЛЬШ АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ

Незважаючи на збільшення легальності, відкритості, структурованості політичного процесу в Україні, яку з оптимізмом відзначали аналітики після 2004 року, він ще не увійшов у стабільну фазу (про що свідчать політична криза, конфронтаційна поведінка еліт, олігархізація партійних структур, недостатня стабільність й відкритість процесу формування парламентських коаліцій та прийняття управлінських рішень). На вісімнадцятому році незалежності України політичний процес ще знаходиться на стадії конституювання політичної системи, оптимальну конфігурацію якої ще не знайдено.

Сучасна ситуація характеризується посиленням ролі політичних партій та блоків, оформленням їх у впливові політико-ідеологічні структури, що потребують ціннісно-ідейних підстав для отримання громадської підтримки. Проте партійно-ідеологічні детермінанти, що впливають на сучасну політичну діяльність, носять конфронтаційний, навіть *конфліктогенний* характер та націлені на поглиблення відмінностей задля збереження та мобілізації електорату.

Останнє позначається на суспільній політичній свідомості в якості інтеріоризації та підтримки полярних ідеологічних течій в різних регіонах країни, що деякі вітчизняні дослідники визначають як *"розкол"* України.

Хоча при цьому, згідно соціологічних досліджень Фонду "Демократичні ініціативи" и Центру Разумкова, проблеми, що хвилюють українців, та основні цінності суспільного життя є спільними для абсолютної більшості громадян країни, незалежно від регіону проживання – це збереження добробуту, робочих місць, доступності товарів широкого вжитку. Отже мусимо визнати, що такий стан речей, який прийнято називати *"суспільно-регіональним розколом"*, обумовлено саме ідеологічними гаслами, які активно пропагуються політичними силами. Крім того, деякі ідеологічні течії, що мають підтримку з боку громадян (наприклад, соціалістична та соціал-демократична ідеології – 12 та 13 % відповідно) практично не представлені в структурі акторів сучасного політичного процесу. Це окремі з численних прикладів, які наводять на висновок про *асинхронність* та *різновекторність* політичного та суспільного процесів, що виражається у розбіжностях між партійною політикою та суспільними орієнтаціями, підтримкою певних цінностей, ідеологем. Отже головний *"розкол"* України – це не культурно-регіональні відмінності, а розкол між політикою та суспільством.

Означені розбіжності поглиблюються за рахунок відсутності єдиного образу напрямку розвитку української держави, який би поділявся більшістю суспільних, регіональних та політичних груп. Така ситуація ризикує змінитися новою хвилею деідеологізації, проте не деідеологізацією як раціоналізацією політики та контролю політиків з боку виборців, а деідеологізацією, що характеризується масовим розчаруванням в політиці та наближена до аномії – повної втрати суспільством норм, цінностей та ідеалістичних орієнтирів розвитку.

Останнє посилюється протистоянням між Президентом та Кабінетом Міністрів, проблемами неіспроможності Верховної Ради України, дискредитацією, заангажованістю та функціонально-організаційними складностями системи судочинства в Україні.

Більш того, *кризові явища в економіці* збільшують соціальну напругу, яку не в змозі зняти окремі політичні сили та державні владні інституції взагалі.

В зв'язку з цим, необхідне **реформування** не лише управлінської системи, а й самої **конфігурації організації влади в Україні**. Таке реформування повинне здійснюватись у **наступних напрямках**:

- реформування владної вертикалі – перегляд перерозподілу повноважень між центральними органами влади та місцевим самоврядуванням, яке вимагає законодавчо закріплених змін у територіально-адміністративній, бюджетній та податковій системі, в законах про місцеве самоврядування, про місцеві адміністрації, про статус депутатів місцевих рад тощо.
- реформування владної горизонталі – більш чітке розмежування повноважень між Кабінетом Міністрів та Президентом й Секретаріатом Президента, перегляд виборчої системи до представницьких органів національного й місцевого рівнів у бік пропорційної системи із регіональними багатомандатними округами та партійними списками з преференціями в округах.
- розведення місцевих та національних виборів до представницьких органів у часі із запровадженням на місцевому рівні мажоритарної або змішаної виборчої системи (пропорційної із преференціями у багатомандатних виборчих округах місцевого рівня).

- перехід місцевих адміністрацій та виконавчих комітетів рад до управлінської діяльності на базі системи управління якістю за стандартом ISO 9001:2000, створення стратегічних планів розвитку середніх та великих міст за рахунок введення окремої статті в місцевих бюджетах.
- посилення ролі громадських організацій шляхом залучення їх до виборчих та політичних процесів – створення дієвих та діючих Координаційних рад НУО, посилення ролі громадських (у т.ч. місцевих) ініціатив у процесах організації місцевих референдумів, відкликанні депутатів; спрощення механізму виконання неурядовими організаціями державних та місцевих соціальних програм, закріплення в законодавстві (у т.ч. трудовому) волонтерської та громадської діяльності, адже роль цих видів за умов кризи збільшується.

* * *

Сергій Васильченко

ЗАКОН ПРО ВИБОРИ

Перехід до пропорційної системи не вирішило поставлених перед нею завдань:

Підкуп виборців

Не захищеність перед тиском на виборців керівників підприємств та установ.

Підняття ролі політичних партій їх зміцнення.

Захист від регіоналізму та сепаратизму.

В свою чергу вона спричинила до появи нових проблем:

Дефіцит політиків

Розірваний зв'язок депутатів з виборцями

Послаблення ролі громадських організацій

Місцеві проблеми, що потребують вирішення на державному рівні, залишаються поза увагою.

Задеологізованість роботи місцевих органів влад

Недоукомплектованість місцевих рад

Проведення виборів до Верховної Ради за відкритими списками не вирішить всіх поставлених проблем. І може викликати багато складності під час реалізації:

Бюлетені в яких, окрім політичних сил, будуть вказані кандидати матимуть великий розмір

Голосувати заповненням виборчого бюлетеня шляхом вписування до нього з допомогою спеціальних трафаретів порядкових номерів партії та кандидата від неї — не кожен виборець подужає.

Ускладнюється і підрахунок голосів на дільницях, він може затягнутися на кілька днів, і при цьому ненавмисно можуть пропускатися багатьох помилок.

Складна система загальнодержавного підбиття підсумків, заплутає виборців (вони не зрозуміють, чому одні політики потрапили до парламенту, а інші — ні)

У свою чергу, це може призвести навіть до безпідставних звинувачень у фальсифікаціях та повністю дискредитує сам інститут виборів.

Логічніше було б повернутися до мажоритарної системи виборів до Верховної Ради, врахувавши недоліки мажоритарних виборів в Україні та досвід розвинених демократичних країн, в яких теж використовується ця система:

Не потрібно вводити обов'язковий поріг явки виборців у 50%,

Впровадити норму, за якою переможцеві необхідно було набрати 50% +1 голос, а якщо жоден кандидат не набирає цієї кількості голосів, в другому турі перемагає той, хто набирає просту більшість голосів активних виборців.

Необхідно ввести обмеження, за якими мали б право висуватися лише ті, хто зареєстрований як житель округу не менше п'яти років.

Потрібно дозволити висування незалежних кандидатів. Але процедура їх висування має бути складнішою, ніж партіями.

Ідеальним стало б обрання депутатів на шість років, розбивши вибори так, щоб одна третина переобиралася кожні два роки.

* * *

Ігор Гурчик

Тези виступу

Одним з факторів що може суттєво вплинути на стан українського суспільства стануть дії влади в найближчий час. Неefективні дії в умовах системної кризи не тільки не вирішать проблем, а й можуть спровокувати загострення ситуації. Тому ми пропонуємо саме зараз, в кризовий період, провести необхідні зміни законодавства які прискорять процес формування громадянського суспільства. І в першу чергу це стосується проведення виборів.

ГО «Наша земля» пропонує внести наступні зміни до виборчого законодавства:

1. Провести наступні вибори до Верховної Ради на основі вже нового «Закону про вибори».
2. Верховна Рада нинішнього скликання має першочергово та терміново розглянути, і прийняти необхідні зміни до виборчого законодавства України для заміни існуючої пропорційної системи виборів, на пропорційно-рейтингову систему* голосування з відкритими списками.
3. Верховна Рада має внести до виборчого законодавства України зміни щодо норми голосування «проти всіх». А саме: «якщо "проти всіх" проголосували стільки ж виборців, скільки й за блок або партію, які набрали

найбільшу кількість голосів, плюс один голос, то вибори визнаються недійсними, і призначаються нові, позачергові вибори.»

4. Заборонити зміну прохідного бар'єру, залишивши його на рівні 3%.
5. Ввестив у виборче законодавство процедуру прямого відкликання народних обранців (депутатів, мерів, президента) використавши механізм «народного імперативу» за допомогою «імперативного бюлетеню»**.

*Пропорційно-рейтингова система голосування – це система голосування з відкритими списками, при якій виборець напряму впливає на остаточний рейтинг кандидатів у депутати, ставлячи у виборчий бюлетень замість хрестика номер кандидата з відкритого партійного списку.

**"Народний імператив" це технологія прямого (незалежного від партій чи парламенту), відкликання діючих обранців народу (депутатів Верховної Ради, мера Києва, чи Президента України), не за допомогою референдуму, а напряму виборцями, використовуючи "імперативний бюлетень".

* * *

Секція 3

Всеволод Речицький,
Конституційний експерт
Харківської правозахисної групи

Десять тез про українську виборчу систему

Весна 2007 року подарувала Україні політичну несподіванку. Вже вдруге в країні позачергові парламентські вибори стають нагальною проблемою. Чи готова Україна до нових виборів, і чи дійсно Верховна Рада в новому форматі має шанси стати кращою за свою попередницю, покаже час. Проте вже тепер можна сказати, що виборча система України, попри порушення традиційного графіку її використання, сама перебуває в кризовому стані. Якщо праведну ціль можна досягнути лише достойними засобами, то подолати політичну кризу, не позбавившись головних недоліків національної виборчої системи, буде важко, якщо взагалі можливо.

Так склалося, що при спробі окреслити реальний стан українського виборчого законодавства та практики його застосування, коментар та основні застереження органічно склалися у десять тез. Тому даний аналіз української виборчої системи побудовано у вигляді відносно автономних за змістом констатацій.

1. Перш за все, не можна оминати увагою ту обставину, що засади української виборчої системи викладено у статтях 69-74 національного Основного Закону, які утворюють окремий інститут під назвою „Вибори. Референдум”. Даний інститут охоплює весь Розділ III Основного Закону, який, відповідно до статті 155 Конституції, віднесено до норм підвищеного захисту та стабільності. Простіше кажучи, будь-яка спроба вилучити чи модифікувати конституційні статті про вибори і референдум вимагала б обов'язкового застосування того ж таки референдуму як форми прямої демократії. Як стверджує стаття 155, розділи I, III та XIII Конституції України змінюються в особливому порядку, який вимагає ускладненої юридичної процедури.

В то й же час, попри захищеність основ виборчої системи України юридичними гарантіями найвищого рангу, на практиці ніщо в вітчизняному публічному праві не міняється так швидко й часто, як поточні виборчі закони. Майже кожен чергові вибори до Верховної Ради України та місцевих рад від часу набуття Україною державної незалежності проводилися на основі нових або суттєво оновлених виборчих законів. Те саме мусимо сказати й про вибори Президента.

Якщо не рахувати Конституції, то виборче законодавство України складається із законів: „Про вибори Президента України” № 474 – XIV від 05.03.99 р. у редакції Закону № 1630-IV від 18.03.04 р.; „Про особливості застосування Закону України „Про вибори Президента України” при повторному голосуванні 26 грудня 2004 р.” № 2221-IV від 8.12.04 р.; „Про вибори народних депутатів України” № 1665-IV від 25.03.04 р. у редакції Закону № 2777-IV від 07.07.05 р. та Закону № 3368-IV від 19.01.06 р.; „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” № 1667-IV від 06.04.04 р. із змінами, внесеними відповідно до Кодексу адміністративного судочинства № 2747-IV від 06.07.05 р., а також законів № 3253-IV від 21.12.05 р., № 3368-IV від 19.01.06 р., № 3437-IV від 09.02.06 р., № 3519-IV від 14.03.06 р.

Крім того, після прийняття Закону № 2766-III від 18.10.01 р. „Про вибори народних депутатів України” Конституційним Судом України були ухвалені рішення щодо конституційності його окремих положень. Зокрема, йдеться про Рішення КСУ № 1-18/2002 від 30.01.02 р. та Рішення КСУ № 13-рп/2003 від 03.07.03 р., які також слід вважати частиною виборчого законодавства.

Якщо ж говорити про стратегію розвитку національної виборчої системи, то спочатку Україна мала мажоритарну систему виборів до всіх без винятку рад, потім – мажоритарно-пропорційну для виборів у парламент, і мажоритарну – для виборів місцевих рад. Нарешті, під тиском найкращих очікувань і сподівань, а також внаслідок політичної реформи 2004 року змішану систему парламентських і мажоритарну – місцевих виборів було змінено на чисто пропорційну.

На хвилі ентузіазму ініціативу довели до логічного кінця. Віднині лише сільські та селищні ради обираються в Україні не за партійними списками... В результаті, задекларована у Конституції стабільність виборчої системи на

практиці обернулася безпрецедентною рухливістю поточних виборчих законів. Сьогодні динаміка виборчого законодавства за своєю рухливістю уподібнилася до ртуті.

Як відомо, у 2004 році Закон про вибори Президента був коригований прийнятим перед останнім туром голосування законом про особливості застосування першого закону. Відомо, що позачергові вибори до Верховної Ради 2007 року плануються провести на основі пакету законодавчих поправок. Йдеться, зокрема, про доцільність відміни права голосувати за відкріпними посвідченнями.

2. Виборчі системи, що використовуються в сучасному світі, бувають не лише мажоритарними, пропорційними або змішаними. Незалежно від традиційної класифікації, їх можна вважати також відносно простими або відносно складними. Навіть якщо вибори відбуваються у формі голосування поштою (Європа) або натискання кнопок чи важелів на електронному пристрої (США), їх можна віднести до першої або другої групи. Зокрема, українські вибори шляхом голосування паперовими бюлетенями можна вважати відносно простими.

Мовою математики українську систему народного волевиявлення можна було б назвати „арифметичною” – на відміну від тих систем, які цією ж мовою можна було б назвати „алгебраїчними,” тобто не зовсім простими. Звертає на себе увагу факт, що Україна від самого початку модифікує просту систему підрахунку голосів, хоча фахівці в ділянці конституційного права та виборчих систем знають, що чим складнішою є виборча система, тим адекватніший до настроїв і уподобань електорату результат вона дає. Звичайно, за умови, коли складність відповідає рівню підготовки виборців та виборчих комісій.

Але якщо на виборах забезпечується врахування індивідуальних преференцій (зміна позицій кандидатів у виборчих списках), або використовуються інші складні в математичному чи організаційному відношенні системи, то це вимагає освіченого активу, спеціально підготовлених виборчих комісій. У цьому випадку волонтерів необхідно спеціально підбирати, заохочувати та тренувати. Можливо, саме тому в Україні уникають технологій, що вимагають застосування складних виборчих формул.

Втім, навіть при спрощених обчислювальних моделях мало не кожні вибори в Україні нагадують політичний аврал. Нерідко трапляється, що активістів для роботи в дільничних комісіях підбирають в останній момент. Не дивно, що у такому випадку їх недостатньо інструктують. Їх також недостатньо заохочують – невідповідно до їх реальної ролі, відповідальності і затрачених зусиль. Не дивно, що на останніх парламентських виборах незалежні спостерігачі констатували велику кількість помилок при складенні виборчих протоколів.

3. Окрему проблему виборчої системи України становить використання пропорційної моделі на місцевому рівні. За винятком мажоритарних виборів сільських і селищних рад, решта органів місцевого самоврядування обирається в Україні за пропорційною системою на основі партійних списків. При цьому всі зареєстровані Міністерством юстиції та Центральною виборчою комісією партії і блоки діють на основі загальнонаціональних програм. Такою є стандартна вимога Закону „Про політичні партії в Україні” № 2365-III від 05.04.01 р.

Згідно із законодавством, партійні програми і статuti в Україні мають уособлювати загальнонаціональний інтерес. Це, в свою чергу, означає, що на виборах органів місцевого самоврядування відбувається фактичне перенесення централізованого політичного світобачення на місцевий рівень. Проте інтереси місць і регіонів часто органічно не співпадають з інтересами центру. Відтак, вони далеко не найліпшим чином вкладаються у рамки партійних програм.

Подібні протиріччя виникають і підсилюються ще й тому, що в Україні визнається й реально застосовується громадська теорія місцевого самоврядування, згідно з якою первинними суб'єктами самоврядування вважаються громади – автономне джерело публічної влади, яка не належить державі, а є самостійною (муніципальною). За такого підходу місцеве самоврядування та його органи вирішують питання лише місцевого значення, а здійснення повноважень державної влади покладається на місцеві органи державної влади (державні адміністрації).[1]

Згідно з частиною першою статті 140 Конституції України територіальна громада розглядається як первинний суб'єкт місцевого самоврядування, що відповідає саме громадській концепції місцевого самоврядування. Таким чином, місцеве самоврядування в Україні обмежується самостійним вирішенням питань місцевого значення в межах Конституції і законів України і зосереджується в селах, селищах та містах.

Вочевидь суперечить цій системі партійно-імперативний мандат на місцевому рівні. В результаті, депутатські фракції в обласних і районних радах опиняються під подвійним тиском. З одного боку, ними керує політичний центр, погано обізнаний з реальним станом речей на місцях. З іншого, – навіть безпартійні депутати місцевих рад опиняються під тиском фракційної дисципліни, яка подекуди вже призвела до утворення справжніх авторитарних сект – структур самодостатніх, проте не надто корисних для здійснення місцевої політики.

Таким чином, перенесення політичної централізації та фракційної дисципліни на місцевий рівень створює не найкращу робочу атмосферу в обласних та районних радах. Надміру консолідоване за партійною належністю голосування, розшарування депутатського корпусу на непримиримі політичні угруповання є наслідком хибної конструкції української виборчої системи.

4. Крім того, місцевий імперативний мандат відсторонив від участі в управлінні державними і громадськими справами незалежних думкою і політичною позицією особистостей. За діючим законодавством про вибори подібним людям в місцевих представницьких органах і парламенті України просто не знаходиться місця. В результаті, далеко не всі політично сильні особистості можуть повноцінно увійти в публічний простір, доступитися до ЗМІ.

Щойно інтелектуально розвиненому, самодостатньому індивіду схочеться прислужитися своїй громаді, як він мусить схилитися перед місцевим партійним функціонером. І це при тому, що масштаб його особистості часто-густо є не до порівняння ширшим за масштаб фігури партійного активіста. Честолюбство офіційного лідера входить у суперечність з „егоїзмом” новоприбульця, що залишає останнього за межами політичного процесу. Так або інакше, індивідуалізм, як типовий атрибут ліберального суспільства, в Україні повноцінно не прижився. Натомість маємо оновлену версію українського „демократичного централізму”.

Що при такій системі залишається робити автономним особистостям, наразі не зрозуміло. Їх інтелектуальний, організаційний потенціал не використовується, що суттєво підсилює стан політичної фрустрації в суспільстві. Прикро, але в модерній Україні не тільки лідер опозиції Ю.Тимошенко, але й Президент країни В.Ющенко підтримують ідею імперативного мандату. І хоча Парламентська Асамблея Ради Європи намагається відучити українських політиків від надмірного адміністрування, національна виборча система вперто вкладає оригінально мислячих людей в прокрустове ложе партійних програм і програмок. Ще й досі не особистість прикрашає собою партію або фракцію в Україні, а приналежність до спілки забезпечує публічний простір „гвинтику” особистості.

5. Перехід від мажоритарної виборчої системи до системи змішаної, а від неї – до пропорційної із закритими списками, перетворив українські вибори на голосування за партійними етикетками. Зовні все виглядає так, ніби політична реформа 2004 року запровадила універсальний лозунг: голосуйте за партію – партія владнає все.

Останнє призвело не тільки до надмірного політичного впливу центру на місцях. Нерідко імідж молодих партій дискредитується недосвідченістю або малою чисельністю їх провінційних еліт. Це, в свою чергу, провокує у виборців підозру в тому, що й на загальнонаціональному рівні партія є неперспективною.

Голосування виключно за партійними списками на місцевому рівні вимагає, щоб виборці розумілися на нюансах політичної гри. Проте саме такого розуміння в сучасній Україні, за винятком столиці, поки що бракує. Таким чином, пропорційна система вимагає пристойної політичної освіти в провінції. Освіта ж вимагає добробуту, якого людям поки що бракує в українських селах та містечках.

Невміння пересічних виборців розібратися у процесах, які протікають за партійними лаштунками, уже призвело до того, що в Україні почала відроджуватись цензова демократія. Віднедавна державне управління і місцеве самоврядування все більшою мірою нагадує правління власників від імені власників та в інтересах власників.

6. Нині в Україні точаться дебати про доцільність імперативного мандату. При цьому йдеться не про класичний імперативний мандат (залежність депутатів від електорату, наказів виборців), а про жорстку фракційну дисципліну, політичний централізм в його пострадянському варіанті. На жаль, виборча система України поки не спромоглася стати демократичною і відкритою. Сталося так, що піраміда великого тоталітаризму розпалася у нас на маленькі пірамідки авторитаризму місцевого рівня. Замість однієї „керівної і направляючої” сили українці мають півтори сотні партій, проте демократія у кожній із них залишається на характерному для комуністичних часів рівні. За свідченням науковців, право вирішувати в українських партіях належить елітам, які складаються з... трьох-чотирьох осіб.

Подібна система не рахується з тією обставиною, що в сучасному світі все частіше виникає ситуація, коли кожен є правим по-своєму. З іншого боку, чим складнішою є політична проблема, тим меншим є число осіб, які здатні її залагодити. Все це свідчить про нагальну потребу усвідомити цінність індивідуального початку у поєднанні з терпимістю та плюралізмом. На жаль, індивідуалізовані підходи до оцінок і розв'язання проблем в Україні не заохочуються й спостерігаються рідко.

Політичні еліти України демонструють невисоку готовність до розуміння того, що в стратегії розвитку країни може існувати декілька рівноцінних варіантів. Тобто політики сприймають мозаїчність українського суспільства у якості, що не призначається для практичного застосування. Багато з них продовжує сповідувати ксенофобію в стилі радянських часів. Саме в радянських історичних нашаруваннях бере свій початок імперативний мандат, остракізм інакомислячих, закриті для загалу виборчі списки, ідеологічна непоступливість у поєднанні із здатністю до шантажистського голосування.

7. Реальне життя є строкатим та гнучким, проте негнучкою залишається українська політична система. В Україні спостерігається дивне поєднання політичного плюралізму з жорсткістю партійних ідеологій. При цьому кількість політичних партій в країні у багато разів перевищує кількість сюжетів світової літератури.

Багато партій відзначає перебільшене уявлення про свою значущість. Хоча стратегії політичного розвитку в світі є відносно обмеженими (праві, ліві, центр, радикальне крило, «зелені»), амбіції політичних еліт України погано

корелюються з рейтингами їх популярності. Останнє не дивує, бо навіть мінімальна легітимація дозволяє українському політику стати на чолі Верховної Ради.

При цьому партії, що прикрасили виборчі списки прізвищами колишнього спікера, голови Верховного Суду або президента не змогли подолати прохідного бар'єра. Актуальні симпатії українських виборців суттєво контрастують із самооцінками колишніх керівників країни. З одного боку, в Україні швидко змінюються політичні уподобання електорату, з іншого – для протидії цьому влада вдається до перманентних переробок національної виборчої системи.

8. Уваги заслуговує також криза пасивного виборчого права, започаткована конституційними змінами в грудні 2004 року. Запровадивши пропорційну виборчу систему, політична реформа підірвала пасивне виборче право як конституційну гарантію політичної свободи народу.

Кількість депутатських місць є обмеженою, проте це не повинно впливати на можливість українських громадян брати участь у виборах в якості кандидатів. На основі статті 38 Основного Закону „громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевому референдумах, вільно обирати і бути обраними (виділено мною – В.Р.) до органів державної влади та органів місцевого самоврядування”.

Насправді в оновленій виборчій системі України саме вільного доступу громадян до пасивного виборчого права більше не існує. Парадокс, але в Україні склалася ситуація, коли обиратися на пост Президента можна через грошову заставу і самовисування, а стати кандидатом у депутати районної ради можна лише через включення у партійний список.

9. Чинна редакція Закону про вибори до Верховної Ради була розроблена спеціально для парламентських виборів 2006 року. В той час творці законопроекту ставили собі на меті подолання недоліків попереднього закону, який не передбачав, як вони вважали, достатніх юридичних гарантій захисту від фальсифікацій та забезпечення прозорості народного волевиявлення.

Оновлений закон відрізнявся детальною регламентацією виборчих процедур, зокрема, складною структурою протоколів виборчих комісій. На жаль, на практиці процедурні гарантії не змогли запобігти елементарній купівлі-продажу місць у виборчих списках.

Не менш важливим недоліком закону стала його надмірна складність. Законодавець намагався забезпечити ефективні вибори, проте в своєму прагненні до досконалості втратив почуття міри. В результаті, юридична атрибутика великого за обсягом нормативного акту зробила його не стільки законом, скільки інструкцією для ідеально вишколеного персоналу, „бюрократії за М.Вебером”.

Проте саме за даним законом склад дільничних виборчих комісій мав формуватися із волонтерів, які через низку об'єктивних і суб'єктивних причини не змогли повністю опанувати складними процедурними моментами його положень. Це призвело до плутанини при заповненні протоколів, спровокувало необґрунтовані підозри у корумпованості персоналу комісій, змусило оскаржувати результати виборів на багатьох дільницях в суді.

10. У виборчих системах різниця між корисним і шкідливим дуже часто проходить на рівні правових нюансів. Тому вибори вимагають граничної збалансованості процедур, розумної послідовності дій виборців і персоналу комісій. Причому дана вимога є справедливою як для виборчої дільниці, так і для ЦВК.

Якщо під цим кутом зору подивитися на виборчу систему України, то стане зрозумілим, що вона залишається побудованою на принципі взаємної недовіри суб'єктів виборчого процесу. Саме тому виборча система України в її нинішньому варіанті приречена на поразку. Навпаки, лише довіра до „політичної людини”, підкріплена належними гарантіями свободи, здатна об'єднати окремі особистості в політичну спільноту.

Принаймні, на цій аксіомі побудована мораль сучасного конституціоналізму. І саме тому не тільки демократія і свобода, але й довіра до людини має стати метою подальшого розвитку українського виборчого законодавства.

* * *

Владимир Золотарев

Тезиси

1. Учредительный процесс или изменения Конституции «сверху»? Суть Конституции, как описания общественного договора. Стороны такого договора – частные лица. Политическая власть – как результат такого договора.
2. Невозможность положительных изменений Конституции «сверху» в силу самой природы Конституции.
3. Существует ли общественный договор сегодня? Суть этого договора
4. Необходимость нового договора
5. Новый договор возможен только как результат учредительного процесса
6. Учредительный процесс – характеристики.
7. Частные лица – единственно возможные субъекты этого процесса

8. Процесс объединения граждан «снизу» как форма учредительного процесса.
9. Формы объединения граждан в учредительном процессе. Непосредственная форма – обсуждения, дискуссии, участие в выработке нормативной базы, регистрация в качестве избирателя, агитация и т.п. Функциональная форма – объединения по территориальному и функциональному признаку.
10. Этапы объединения граждан по территориальному признаку – кондоминиум, территориальная община, объединения территориальных общин, государство.
11. Функциональные задачи, решаемые естественным путем на этих этапах (по возрастающей) – управление коммунальными услугами, открытость и прозрачность коммунальных услуг, инвентаризация услуг, проблемы городской и местной инфраструктуры, прозрачность управления ею, коммунальная собственность ее инвентаризация и открытость, права собственности на территории, судебная система, местные бюджеты и проекты объединений территориальных общин.
12. Общественные объединения, как организаторы учредительного процесса.

* * *

Лариса Гускина

НГО “Людина на Землі” (Днепропетровск)

РАМОЧНЫЙ ПРОЕКТ КОНСТИТУЦИИ УКРАИНЫ

Предлагаю рассмотреть следующий (рамочный проект) Конституции Украины:

Раздел	Существующая	Предлагаемая
III Выборы. Референдум		1. Электронное голосование при выборах и при опросах на референдумах при наличии электронного реестра избирателей. 2. Возможность голосования за несколько субъектов законодательной инициативы (за несколько партий или обществ организаций).
IV Законодательная	ВР на постоянной основе 450 депутатов	ВР на постоянной основе в электронном режиме. Не ограниченное кол-во субъектов законодательной инициативы. Все субъекты на самофинансировании. Функция – принятие законов.
V Президент	Президент	Представительство государства в международных отношениях. Контроль за выполнением Конституции и законодательства всеми институтами государства. Назначение генерального прокурора. Разрешение конфликтных ситуаций как внутри страны, так и в международных отношениях.
VI Исполнительная	Президент + КабМин	КабМин Функции: - разработка законов, постановлений, - разработка стратегии развития государства, - разработка политики в разных сферах жизни гос-ва
VII	Прокуратура	Контроль за выполнением Конституции и законодательства всеми институтами государства.
VIII Судебная	Назначение судей (пожизненное) ст 128	Выборность судей (инс-т народных заседателей) Функция- справедливое разрешение конфликтов. (на основе законодательства).
XI Местное самоуправление	ОблСовет+ Обладминистрация. Мэр+ горсовет+ Горисполком Райсовет+Райадминистрация	Обл Совет+облИсполком Функции: Вопросы жизнеобеспечения: ЖКХ, вода, энергообеспечение, отходы, связь, дороги Горсовет+Горисполком Райсовет+райисполком
XIII Изменение Конституции	Верховная Рада принимает изменения в Конституцию.	Изменения в Конституцию готовятся и принимаются после всенародного обсуждения, после референдума, Конституционной ассамблеи Украины. Положение о Конституционной ассамблее должно быть разработано для данного раздела Конституции.

* * *

Сергей Ольховик (Запорожье)

Народная конституция – легитимным путем

В Украине никогда не было 100 % легитимной конституции. Не возможно считать таковыми, писания компартии в период уничтожения реальной и потенциальной оппозиции (20е -30е годы), а также во время «мягкого» тоталитаризма брежневской эпохи. Плавный переход от однопартийной диктатуры к многопартийности и свободным выборам, при

сохранении у власти коммунистической номенклатуры, обусловил преемственность конституционного процесса, как компромисса между представителями тоталитарного режима, приспособившимися к новым условиям и только зарождавшимися демократическими силами. Можно было бы считать легитимной первую конституцию независимой Украины (1996), если бы она была разработана независимым конституционным органом и утверждена на общенародном референдуме, и если бы с нее начинался отсчет деятельности органов государственной власти. А на практике вышло, что конституция 1996 года лишь закрепила компромисс по разделению полномочий между действующими субъектами центральных органов власти, в интересах лиц уже находившихся при власти и имела своей целью «освятить» устои модернизированного авторитарного режима. При принятии новой редакции Конституции Украины в 2004 году не были соблюдены правила, которые относятся к внесению поправок в конституцию, а именно: не был соблюден срок в 1 год между моментом, когда поправки в основной закон были отвергнуты Верховной Радой и повторного внесения законопроекта об изменении тех же положений конституции. Правящий режим вскоре после апрельского провала (2004) внес практически тот же законопроект, но под другим номером. И в бурные дни президентских выборов мы снова стали лишь свидетелями, но не участниками очередного компромисса, когда в угоду сиюминутной политической целесообразности, была нарушена не только суть, но даже и видимость легитимности конституции. Вспомните о «пакетном» голосовании в декабре 2004 года.

Чаяния нынешней «элиты» по отношению к конституционному процессу нацелены на решение тактических задач по захвату и удержанию власти, и по трудоустройству определенных лиц. Ничего общего с развитием государственности их цели не имеют. Если очередные изменения Конституции будут проводиться теми, чьи полномочия она регулирует, то результатом этих изменений будет очередное перераспределение полномочий и уменьшение возможности народа оказывать влияние на власть. Мы, народ Украины, никогда не наделяли Верховную Раду и президента правом определять собственные права и обязанности, а заодно и наши права и свободы. Право инициирования и утверждения конституционных изменений должно принадлежать исключительно гражданам Украины.

Предлагаю на рассмотрение общества проект изменений Конституции, который отнимает у президента и депутатов право внесения законопроекта об изменении Конституции, и у Верховной Рады право изменять Конституцию. А также увеличивает права граждан на проведение референдумов и вводит принцип поражения политических прав уголовных элементов. Раздел III частично переработан, Раздел XIII изменен полностью за исключением одной статьи.

В случае если значительное количество граждан Украины посчитает необходимым поддержать этот или подобный законопроект, останется самое сложное: как заставить президента и бояр отказаться от привилегий. С подобной проблемой сталкивались общества разных стран в период борьбы с королями и лордами. Нароботан уже значительный арсенал методов для победы в такой борьбе. Но поскольку мы люди мирные, и не хотим допустить мордобития, разбитых витрин и подобных «прелестей» бессмысленного и беспощадного бунта, то нам необходимо разработать меры воздействия на президента и Верховную Раду (или только на Верховную Раду), которые должны быть достаточно болезненными для президента и депутатов, и в то же время безопасными для всего общества.

Пора нам научиться лоббировать собственные интересы.